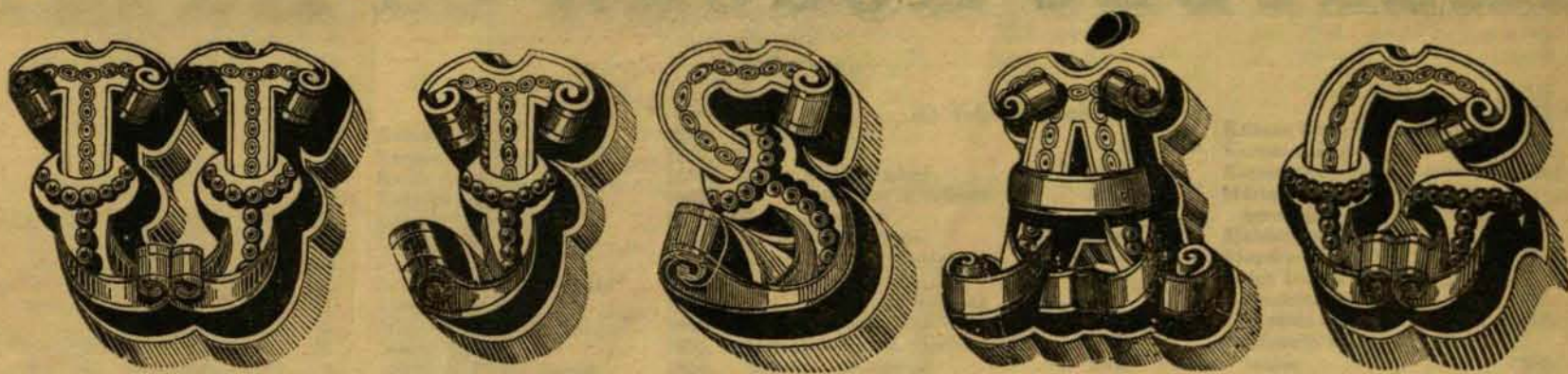

44/2000

VASÁRNAPI

1859.

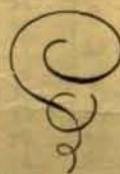

Felelős szerkesztő :
PÁKH ALBERT.

Főmunkatárs :
JÓKAI MÓR.

Kiadó tulajdonos :
HECKENAST GUSZTÁV.

PEST, 1859.
NYOMATOTT LANDERER ÉS HECKENASTNÁL.
Egyetem-utca 4. szám alatt.

VASÁRNYAI

1859.

Főmunkatárs:
JÓKAI MÓR.

Főbiztos:
PÁKH ALBERT.

Kiadó tulajdonos:
HECKENAST GUSTAV.

PEST, 1859.

NYOMATOTT LINDERER ÉS HECKENASTYAL.

KÉPEK ÉS RAJZOK JEGYZÉKE.

I. Arczképek.

A) Hazaiak.

Ev száma.	Folyó sz.
Albrecht, ausztr. cs. k. főhg.	1855. 19.
Almási Balogh Pál	1858. 43.
Gróf Andrássy György	1859. 40.
Apaai Mihály	1858. 31.
Arany János	1854. 14.
Attila	1855. 6.
Báró Augusz Antal	1856. 49.
Bacsinszky And. g. e. püspök	1859. 3.
Bajza József	1857. 45.
Dr. Balassa János	1857. 43.
Bakócz Tamás	1856. 35.
Ballagi Mór	1856. 26.
Bartakovics Béla, érsek	1858. 2.
Bartal György	1858. 34.
Báthory Zsigmond	1857. 27.
Benedek Lajos	1859. 29.
Beregszászi Lajos	1859. 20.
Budai Ezsaiás	1858. 3.
Clark Adám	1856. 17.
Csetényi-Komáromi Ferencz, 114 év. béres	1857. 34.
Csokonai Vitéz Mihály	1859. 34.
Deák Ferencz	1854. 43.
Gr. Desewffy Aurél	1858. 12.
Döbrentei Gábor	1858. 23.
Dugonics András	1859. 31.
Edvi Illés Pál	1856. 48.
Egressy Gábor mint „Mátyás király”	1856. 19.
Entz Ferencz	1857. 23.
Báró Eötvös József	1855. 39.
Erdélyi János	1858. 26.
Érkövy Adolf	1857. 22.
Herczeg Eszterházy Pál	1857. 1.
Farkas Ferencz	1859. 15.
Fátyol Károly zenekapója	1859. 31.
Fáy András	1855. 29.
Fényes Elek	1855. 40.
Ferenczy István	1859. 19.
Fodor Jozsefa	1858. 10.
Forgách Ferencz püspök	1859. 23.
Garay János	1855. 34.
Dr. Grosz Frigyes	1857. 18.
Gróf Gvadányi József	1857. 36.
Gyongyösi István	1858. 45.
Gyongyösi Pál	1857. 13.
Gróf Gyulai Ferencz	1859. 22.
Gyürky Antal	1859. 7.
Hajnik János	1857. 4.
Gróf Haller Ferencz	1856. 7.
Gróf Haller János	1859. 9.
Hám János	1858. 36.
Hegedüs Lajosné	1859. 42.
Henszlmann Imre	1859. 21.
Hildegard, ausztr. cs. k. fő- herceggasszony	1856. 33.
Hollósy-L. Kornélia	1856. 3.
Horváth János, püspök	1857. 6.
Hugo Károly	1858. 38.
Hummel N. János	1859. 38.
Hübner Sándor báró	1859. 45.
Ipolyi Arnold	1859. 48.
Id. Irinyi János	1858. 13.
Irinyi József	1859. 14.
Istvánffy Miklós	1857. 29.
Jókai Mór	1857. 10.
Jókainé, mint Gertrud „Bánk bán”-ban	1857. 10.
Báró Jósika Sámuel	1856. 43.
Károly Ambrus, primás.	1856. 35.
Gr. Károlyi György	1858. 15.
Gróf Károlyi István	1856. 1.
Kazinczy Ferencz	1857. 49.
Kazinczy Gábor	1859. 46.
Báró Kemény Dénes	1857. 37.
Kemény János	1857. 40.
Báró Kemény Zsigmond	1856. 14.
Kis János	1858. 32.
Kisfaludy Károly	1858. 30.
Kisfaludy Sándor	1859. 5.
Klégel József	1857. 5.
Kopácsi József, herceg- primás	1856. 35.

Ev száma.	Folyó sz.
Korizmiás László	1857. 20.
Kovács Seb. Endre	1856. 50.
Krisár Bertalan	1858. 19.
Kubinyi Agoston	1857. 39.
Lavotta János	1858. 35.
Lendvay-Latkóczyné	1856. 38.
Lendvay Márton	1855. 38.
Lendvay, mint „Bánk bán”	1856. 13.
Liszt Ferencz	1856. 33.
Löwy Imre, primás	1856. 35.
Májor István	1855. 41.
Mártonfi József püspök	1858. 8.
Masjon J. A.	1857. 3.
Medgyes Lajos	1859. 12.
Gróf Mikó Imre	1856. 24.
Mile István	1859. 8.
Morosini Tomasina	1857. 37.
Gróf Nádasdy Ferencz	1857. 26.
Gróf Nádasdy Tamás	1858. 19.
Nagy Pál (Felsőbüki)	1858. 47.
Nagy Ignác	1859. 10.
Németh Pál	1859. 52.
Oláh Miklós, primás	1856. 35.
Pálffy Miklós	1858. 48.
Pauler Tivadar	1856. 21.
Pázmán Péter, primás	1856. 35.
Péczeli József	1858. 33.
Pethe Ferencz	1857. 35.
Petőfi Sándor	1856. 9.
Pólya József	1857. 52.
Pray György	1859. 36.
Báró Prónay Gábor	1857. 47.
Rác Sámuel	1859. 25.
Gróf Ráday Gedeon	1855. 2.
Báró Radák Istvánné	1857. 15.
Gróf Radetzky József	1858. 5.
Ranolder János	1857. 41.
Reguly Antal	1859. 33.
Reményi Ede	1856. 47.
Révay Miklós	1859. 27.
Révész Bálint	1857. 2.
Rudnai Sándor, primás	1856. 35.
Schodelné, mint „Szilágyi Erzsébet”	1856. 23.
Scitovszky János, herceg- primás	1856. 35.
Ugyanaz	1856. 18.
Simoncsics János	1856. 2.
Báró Sina Simon	1857. 48.
Suck Róza	1858. 14.
Szabó Ádám néptanító	1858. 7.
Szalay László	1857. 22.
Szász Károly (ifj.)	1858. 14.
Szeberényi János	1857. 28.
Gr. Széchenyi György, primás	1856. 35.
Gróf Széchenyi István	1854. 26.
Gróf Széchenyi István (ló- háton)	1858. 3.
Szentpétery, mint „Zách”	1856. 14.
Szigligeti Ede	1857. 17.
Szilágyi Erzsébet, Mátyás Király anyja	1855. 32.
Szkalnitsky Antal	1859. 51.
Szoboszlay Pap István	1856. 34.
Szontágh Gusztáv	1858. 25.
Tinódi Sebestyén	1859. 1.
Gróf Teleki József	1854. 6.
Gróf Teleki Domokos	1859. 18.
Tisza Domokos	1858. 19.
Toldi Miklós	1858. 27.
Toldy Ferencz	1859. 4.
Tolnay János, kanász	1856. 20.
Tompa Mihály	1856. 16.
Tóth Lőrincz	1857. 12.
Ferencz József, császár, és Erzsébet, császárné	1856. 10.
Udvarhelyi Miklós	1858. 28.
Urményi József	1855. 17.
Vajda Péter	1858. 50.
Varda, primás	1856. 35.
Gróf Vécsey Agoston	1857. 14.
Vidás István	1859. 30.
Virág Benedek	1857. 32.
Vitkovics Mihály	1857. 21.
Vörösmarty Mihály	1855. 14.
Zay Károly gróf	1859. 50.
Zrinyi Miklós a költő	1858. 21. 41.

B) Külföldiek.

Ev száma.	Folyó sz.
Abdul-Medsid	1854. 7.
Baraguay d'Hilliers	1859. 39.
Béranger	1857. 31.
Bobó, herceg	1856. 32.
Bosquet, tábornok	1855. 3.
Bright (John)	1859. 11.
Canrobert, tábornok	1854. 42.
Cathcart, tábornok	1855. 5.
Cavaignac, tábornok	1857. 50.
China császár	1855. 31.
Gróf Derby	1858. 17.
Dickens (Boz) Károly	1856. 4.
Eugenia, francia császárné	1854. 5.
II. Ferencz, nápolyi király	1859. 26.
Garibaldi	1859. 41.
Hadsí Murat	1859. 43.
Humboldt Sándor	1858. 22.
Ira Aldridge	1854. 17.
Iszkender bég (gróf Ilinski)	1855. 33.
Karagyorgyevics Sándor	1859. 6.
Kuza (I. Sándor János)	1859. 13.
Layard Agoston Henrik	1855. 28.
Leó, ál örmény herceg	1855. 52.
Liebig Jusztus	1859. 35.
Loyola viaszkép-mása (Ti- banyban)	1858. 19.
Mac Mahon	1859. 28.
Maurocordato Sándor	1854. 25.
Miklós, czár	1855. 11.
Montalembert, gróf	1858. 52.
Nachimoff, orosz tengernagy	1855. 45.
Napier Károly	1854. 20.
I. Napoleon három arczkepe	1857. 29.
III. Napoleon, francia cs.	1855. 20.
Napoleon herceg	1854. 41.
Nena Sahib	1857. 47.
Niel Ferencz	1859. 32.
Obrenovics Milos	1859. 16.
Palmerston, lord	1855. 9.
Pastrana Julia	1857. 52.
Pelissier, francia tábornok	1855. 27.
Pierrot, princz	1856. 31.
Raglan, lord	1854. 21.
Redsid bass	1858. 16.
Ristori Adelájd	1856. 8.
Russel John, lord	1855. 21.
Salamon, herceg	1856. 32.
Samyl	1859. 43.
Sándor, czár	1855. 15.
Sibour bíbornok, párisi érsek	1857. 8.
Soulouque Faustin	1856. 30.
Szergievich Menesikoff, hg.	1854. 40.
Türk arczkepe	1859. 38.
Victor Emmanuel, szárdinai király	1855. 51.
Vilmos, por. régens herceg	1858. 49.
Walesi herceg	1858. 51.
Yeh, Kanton alkirálya	1858. 15.
Zuáv arczkepe	1859. 33.

II. Történelmi képek.

A) Hazaiak.

Az első alapító	1857. 1.
Az első koronázás Magyar- országon	1859. 2.
Alföldön tiszai aradás	1855. 19.
Aradi vésnap	1857. 7.
Árpád birtokába veszi a ma- gyar földet	1857. 28.
IV. Béla visszatér az or- szágba	1858. 51.
Dobogózi pogány sirlalmok	1858. 10.
Dom Miguel ezredből jelenet	1857. 4.
Ecsedi tó és régi vára	1858. 30.
Egy régi magy. zászló (1526)	1858. 5.
Esztergomi baleset a vasut- vonalon	1856. 22.
Giskra hadai	1859. 17.
Gizela, M. Orsz. első király- néja	1858. 44.
Hamsabég, Szapáry foglya	1859. 25.
Hűséget esküszik Almoeanak a hét vezér	1857. 32.

Ev száma.	Folyó sz.
Kálmán király és a dalmaták	1857. 15.
Koronázási jelvények	1854. 29.
Koronázási palást	1854. 30.
Mária Dorottya, cs. k. fő- hercegnő a ravatalon	1855. 16.
Mohácsi csatakép	1857. 38.
Szapáry, Hamsabég foglya	1859. 25.
Szent István király megke- reszteltetése	1857. 52.
Sz. László diadala a kunokon	1859. 47.
Sz. László fővezérré választá- tása	1858. 9.
Tiszai vasút felszenteltetése	1857. 49.
Toldi Miklós páncélja	1858. 27.
Vaskapu szétvettetése	1856. 19.
Vatha lázadása	1858. 39.
Vörösmarty sirbeszentelése	1855. 49.
Wesselenyi Miklós, báró idősb. életéből jelenet	1857. 3.
Zsófia, cs. kir. főhercegnő gyászravatala Budán	1857. 25.

B) Külföldiek.

Almai csatáról	1854. 38.
Angol bathrend átadása a tö- rök szultánnak	1856. 12.
Angol katonák	1854. 11.
„Ausztria” gőzös elégeése a tengeren	1858. 46.
Avar vezér	1854. 32.
„ ”	1854. 33.
„ ”	1854. 34.
„ ”	1854. 35.
„ ”	1854. 37.
Bécsi vöröstorony bástya le- rombolása	1858. 25.
Brenner hegyen osztrák csa- patok	1859. 37.
Buffalorai híd a Ticinón	1859. 41.
Császári koronázás Moszkvá- ban	1856. 44.
Csernabaj csata	1855. 1.
Dspán fővezér	1855. 42.
Egyesült hatalmak hadita- nácsa	1856. 11.
Elefánt vitézsége Keletindia- ban	1858. 35.
Fekete királyné	1856. 27.
Fidieh Tabiassi	1854. 24.
Francia csapatok a Mont- Cenis-n	1859. 24.
Francia katonaság	1855. 18.
Francia sereg visszatérése Párisba	1859. 40.
Haller-huszárok Montebel- lónál	1859. 28.
Halottak eltemetése	1859. 43.
Harez a szantálók ellen	1856. 15.
Hauensteini alagut beszaka- dása	1857. 31.
Kanton bevétele	1858. 16.
Kara Fatime	1854. 18.
Kaukázusi harcokból jelenet	1858. 42.
Kémszemle a szantálók ellen	1856. 15.
Krimiai zivatar	1855. 10.
Magentai csata	1859. 29.
„ ” térrajza	1859. 29.
Mainezi löportorony fellob- banása	1858. 2.
Malakoff-torony bevétele- utáni összeütközés	1855. 43.
Montebellói csata	1859. 27.
Münchenben egy huszárezred	1859. 36.
Napoleon bevonulása Wind- sorba	1855. 21.
Napoleon Lajos	1854. 21.
Napoleon császár elleni me- rénylet	1858. 7.
Nicholson tábornok győzelme Delhi előtt	1857. 52.
Omer basa	1854. 1.
Orosz táborból	1854. 22.
Ördöghidnál (csata az)	1858. 32.
Samyl	1854. 8.
Sinai katonaság	1857. 16.

	Év szám.	Folyó sz.
St. Arnaud utolsó lovaglása	1854.	8.
Sziami követtség az angol királynő előtt	1858.	3.
Tábori lelkész az almai csatában	1855.	8.
Tengeri pokolgép kutatása	1854.	31.
Tíz nap az árbócz tetején	1859.	19.
Török katonaság	1851.	3.
Török rendetlen lovasok	1851.	15.
Török őrszemek	1854.	26.
Török vezér a csatában	1854.	9.
Triton hajó La Cromában	1859.	26.
Vogherában 3 magyar huszár	1859.	35.
Zuávok macskái	1855.	5.

III. Táj- és utiképek.
A) Hazaiak.

Abrudbánya	1858.	47.
Aradi főpiacz	1857.	44.
Aradi vár	1857.	39.
Bácsvár romjai	1858.	5.
Balassa-Gyarmat a XVI. században	1859.	10.
Balassa-Gyarmat most	1859.	10.
Balatonvidék (magyar Tempevölgy):		
1. Palotai várkastély	1858.	17.
2. Kinizsi ugratója	1858.	17.
3. Balatonfüredi fürdőhely	1858.	18.
4. Balatonfüredi színház	1858.	18.
5. Tihany	1858.	19.
6. Balatonparti rom	1858.	20.
7. Keszthely	1858.	20.
8. Rezi	1858.	21.
9. Szt. Mihály hegy	1858.	21.
10. Kisfaludy Sándor sírja Sümeghen	1858.	22.
11. Sümegh	1858.	22.
12. Csobáncz	1858.	23.
13. Tátika	1858.	23.
Bánfalván Kazinczy G. lakása	1859.	46.
Bánlaka	1856.	50.
Beczkó vár	1856.	41.
Besztercebánya	1857.	36.
Besztercebányai piacz és székesegyház	1857.	28.
Borostyánkó	1856.	42.
Borsod-Tapolczai fürdő	1859.	21.
Brádka	1856.	51.
Budetini romok	1857.	41.
Burgai vár	1856.	42.
Csalóköz utiképek:		
1. Csütörtöki régi egyház	1858.	2.
2. Gombai kastély	1858.	2.
3. Illyésházy Mátyás sírköve	1858.	3.
4. Csalóközi kenyérsütő kemence	1858.	4.
5. Somogyi Gergely emléke	1858.	4.
6. Keszegfalvi zsilip	1858.	5.
7. Böösi kastély	1858.	7.
8. B. Viczay Ádám sír-emléke Héderváran	1858.	8.
9. Hédervári kastély	1858.	8.
10. Istvánffy Miklós lakháza	1858.	9.
11. Szarvai kastély	1858.	9.
12. Feketeház Fölbáron	1858.	9.
13. Vajkai nemessék tanácsháza	1858.	10.
14. Doborgazi pogány sírhalmok, Tatárülés és Sz. Antal	1858.	10.
15. Nagy-pakai templom	1858.	10.
16. Czilichert juhászata Guthoron	1858.	11.
17. Püspöki templom	1858.	11.
Csejte vár	1856.	36.
Csesznek vára	1856.	52.
Czepléd	1857.	51.
Daruvári fürdő	1859.	11.
Dévényi vár romja	1856.	28.
Dobra vára	1856.	43.
Eger	1856.	37.
Esztergom 1664-ben	1856.	32.
Fabu Popi templom és tölgyfa	1858.	47.
Fehérhegyeségi utiképek:		
1. A vidék térképe	1859.	36.
2. Pozsony	1859.	36.
3. Pozsonyi főpiacz	1859.	36.
4. Báthory Andr. síremléke	1859.	37.
5. Mária-völgy	1859.	37.
6. Stomfai várkastély	1859.	38.
7. Borostyánkó vára	1859.	39.
8. Detrekó vára	1859.	41.
9. Balassa Menyhért sír-emléke	1859.	42.
Felső-vasmegyei képek:		
1. Léka-vár	1859.	3.
2. Borostyánkó	1859.	4.

	Év szám.	Folyó sz.
3. Tarcasai fürdő	1859.	6.
4. Felső-Lő	1859.	7.
5. Szalonok vára	1859.	8.
6. Rohonci várkastély	1859.	8.
7. Szombathely	1859.	9.
Fischhof viz-gyógyintézete Pesten	1858.	25.
Fraknó vára	1859.	24.
Galambóc vára	1859.	49.
Győr város	1856.	26.
Győr: Főpiacz	1858.	6.
" Tűztorony	1858.	6.
" Püspökvár	1858.	6.
Gyulai vár	1856.	47.
Haimburg	1858.	10.
Husztai vár	1856.	7.
Jászó	1857.	27.
Kézsmárk	1859.	51.
Kézsmárkon Tököli vára	1859.	51.
Kisfaludy Sándor szülője Sümegen	1856.	6.
Kis-Szeben	1857.	4.
Körmöcbányai vár	1857.	9.
Kőszegh	1858.	18.
Krasznahorka	1857.	1.
Krivádia	1856.	2.
Léva	1857.	34.
Losonc	1857.	33.
Lőcsei sétatér	1858.	27.
" főpiacz	1858.	27.
Magyar Óvár	1857.	20.
Maros-Vásárhely Erdélyben	1856.	31.
Meziádi barlang 1. 2.	1859.	14.
Munkácsi vár	1856.	39.
Murány vára	1857.	30.
Nagykárolyi várkastély	1859.	34.
Nagy-Körös főpiacz	1858.	49.
Nagy-Kövesd vára	1858.	46.
Nagy-Várad	1857.	25.
Német-Ujvár	1856.	48.
Nyiregyház	1857.	41.
Nyitra	1857.	18.
Ónod vára	1858.	16.
Pesti dunapart és lánczhíd	1855.	18.
Pöstyéni fürdő	1857.	22.
Pusztai iskolák	1855.	12.
Rust város	1859.	27.
Rusti városkapu	1859.	27.
Sárosi vár	1857.	46.
Dr. Siklósy vizgyógyintézete Budán	1857.	48.
Sirok vára	1859.	16.
Sopron városa s egyes részei	1858.	31.
Surány	1856.	43.
Svábhegyi nyári lak	1855.	36.
Szádeli völgy	1856.	32.
Szécsényi váromladék	1857.	45.
Szegszárd	1858.	1.
Szegszárdi remete-kápolna	1858.	1.
Szent Anna tava Erdélyben	1854.	10.
Szent-Benedek	1857.	27.
Sz. Lélek-vár (Erdély)	1859.	17.
Szent-Márton 1664-ben	1856.	25.
Szt. Márton Pannonhegyen	1856.	25.
Szepes vára	1859.	19.
Szerencs	1857.	47.
Szliács	1858.	39.
Sztojka-falvi fürdő	1858.	24.
Tátrafüred (Schmeksz)	1855.	26.
Temesvár	1856.	27.
Tiszai kép	1854.	4.
Tokaj	1857.	26.
Toroczkó-Szentgyörgy	1859.	28.
Trajan táblája	1859.	52.
Tündérvár	1856.	51.
Ungvár vára	1858.	48.
Ungvár városa	1858.	48.
Vágvölgyi képek:		
1. Ljetavai vár	1858.	33.
2. Óvár	1858.	34.
3. Sztrecsnó vár	1858.	35.
4. Tepliacskai várkastély	1858.	36.
5. Bosnyák Zsófia síremléke	1858.	37.
6. Vriczkói népviselet	1858.	38.
Vágvölgyi képek:		
1. Galgócz	1859.	29.
2. Beczkói várkápolna	1859.	30.
3. Trencsén váromjai	1859.	30.
4. Szalka	1859.	31.
5. Tepliacsi fürdő	1859.	32.
Vaskapu	1854.	28.
Veszprém	1859.	33.
Világosvár	1858.	42.
Visegrád	1856.	5.
Visegrádi váról kilátás	1857.	43.
Zára, tengerparti hajdani magyar város	1857.	42.
Zborói vár	1856.	34.
Zemplén vára	1859.	15.
Zirc	1856.	20.
Zólyomi vár	1857.	16.
Zsolna város	1857.	40.

B) Külföldiek.

	Év szám.	Folyó sz.
Aranysziget a kék folyán	1859.	17.
Asztrakani bazar	1858.	20.
Bajazid	1858.	44.
Benares	1857.	49.
Como tava és vidéke	1859.	23.
Delhi tér	1857.	45.
Genf	1859.	48.
Helgoland szigete	1855.	35.
Herculaneum és Pompeji	1856.	6.
Indián falu	1859.	38.
Jeddo Japánban	1859.	14.
Kalkutta	1858.	8.
Kaleti tenger	1855.	37.
Konstantinápoly	1856.	14.
Mantua	1859.	32.
Mantua várának tervrajza	1859.	32.
Marseille és kikötője	1855.	30.
Osztrák-török montenegrói határ	1858.	21.
Peking Chinában	1859.	18.
Rajnazuhatag Schaffhausen-nél	1858.	24.
Semiramis városa	1859.	33.
Sternberg Morvában	1859.	22.
Surinami vadászjelenet	1859.	3.
Szebasztopol	1854.	39.
Szebasztopol	1855.	50.
St. Bernardhegy	1856.	10.
Toulon	1855.	30.
Trieszti vaspályaudvar	1857.	37.
Velence	1856.	13.
Velence	1857.	5.
Velence mint erősség	1859.	30.
Veronai erősség és St. Pietro kaszárnya	1858.	39.
Verona	1859.	31.
Zabljak erősség	1858.	41.

IV. Építészet, emlékművek, régiségek.

A) Hazaiak.

Alagut budai	1856.	17.
Alagut.	1854.	10.
Balatonfüredi színház	1858.	19.
Dr. Batizfalvi gyógyintézete Pesten	1859.	4.
Bajai casino	1859.	6.
Bécsi tébolyda	1858.	12.
Bosnyák Zsófia síremléke	1858.	37.
Böösi kastély	1858.	7.
Budai kir. várpalota	1855.	31.
Corvin János, Mátyás király fia emléke	1856.	29.
Csokonai sírja Debreczenben	1859.	34.
Csurgói kastély	1858.	15.
Csütörtöki régi egyház	1858.	2.
Debreceni főtanoda-épület	1856.	45.
" indóház	1857.	50.
" vaspályatér	1857.	50.
Domborművek sz.-Péter templomán (Rómában).	1858.	23.
Dugonics András síremléke Szegeden	1855.	22.
Egri mecsettorony	1859.	8.
Egyetemi egyház Pesten	1859.	11.
Emlékkép Ó es. k. Felsőgeik Pesten mulatásakor	1857.	19.
Endre király sírkeresztje (Tihanyban)	1858.	19.
Erdélyi nemzeti muzeum Kolozsvárt	1856.	24.
Erzsébetvárosi plebánia mechtaristák temploma	1859.	13.
Esztergomi basilika	1856.	18.
" főoltár (basilikában)	1856.	36.
" karzata és orgonája	1856.	35.
" érseki s káptalan széke	1856.	35.
" sz. István vértanu szobra	1856.	35.
" primások sírboltja	1856.	37.
" katakombák belkapuja	1856.	37.
" ideigl. szék. egyház és érseki lak	1856.	33.
" könyvtár s papnövelde	1856.	34.
" Kerek Anna templom	1856.	34.
" Miklósfly kápolna	1856.	33.
" János kutja	1856.	34.
" hófürdő	1856.	33.
" városház	1856.	33.
Eszterházy pinca Bécsben	1858.	29.
Eszterházy herceg czimere	1859.	10.

	Év szám.	Folyó sz.
Négy Eszterházy emlékszóbra Vezekény mellett	1859.	18.
Feketeház Fölbáron	1858.	9.
Festetics grófok czimre	1859.	10.
Forray grófok	1859.	13.
Fóthi templom	1856.	1.
Frangepán grófok czimre	1859.	13.
Garay János sírköve	1855.	34.
Gombai kastély	1858.	2.
Güllüba síremléke Budán	1855.	11.
Hajdu-Hadházi egyház	1858.	28.
Hajdu-Dorogi g. e. egyház	1859.	3.
Hám János püspök érczokorsója	1858.	36.
Hédervári kastély	1858.	8.
Hódolati jelvények:		
Pesti diadalkapu	1857.	19.
Izraeliták	1857.	21.
Kereskedelmi társulaté Budai két obelisz, az alagut előtt	1857.	22.
Dunai gőzhajótársaságé	1857.	22.
Budai vizivárosi kapu	1857.	22.
Hunyady János egyháza Sz. Imrén	1858.	18.
Hunyady Mátyás emlékerve Ferenczytól	1858.	4.
Illyésházy Mátyás sírköve	1858.	
Istvánffy Miklós lakháza	1858.	9.
Izraeliták új imaháza Pesten	1857.	50.
Jászberényi templom	1857.	11.
Kapisztrán szöszéke	1857.	51.
Karcsai templom	1858.	29.
Kassai székesegyház	1857.	2.
Katona József szobra	1858.	42.
Kecskeméti reform. főiskola épület	1857.	13.
Kendefy Ádám emléke	1856.	45.
Keresztelő-medence a besztérczébányai templomban	1858.	44.
Keresztúri templom	1854.	10.
Kertészeti társulat csarnoka Pesten	1859.	7.
Kinizsi ugratója	1858.	17.
Kisfaludy Károly sírja	1857.	13.
Kisfaludy S. sírja Sümeghen	1858.	22.
Kisfaludy S. szülő és lakóháza Sümegen	1859.	5.
K.-Muzsaj egyetlen maradványának romjai	1856.	49.
Kolosmonostori apátság maradványa	1857.	32.
Kolozsvár emlékoszlopai	1856.	41.
Kolozsvári iparműkiáll. emlékére	1858.	7.
Kovaszinci óskatorony	1858.	12.
Közterem a Rudas-fürdőben	1855.	11.
Lendvai emlékére	1858.	6.
Lendvai síremléke	1859.	45.
Libényi kath. szentegyház	1858.	52.
M. Szigeti ref. egyház és iskola	1859.	43.
Mária-Czeli bucsújáró egyház	1857.	35.
Mária-Czeli emlékszóbor	1858.	36.
Márton István emlékszóbrának tervrajza	1858.	38.
Mátyás temploma Budán	1858.	12.
Mátyás király mentekötője	1859.	3.
" nyerge	1859.	4.
" lovának zablája	1859.	5.
Mátyás király háza Pápán (1. 2.)	1859.	22.
Munkácsi zá		

Év szám.	Folyó sz.	Év szám.	Folyó sz.
II. Rákóczy Ferencz szülőháza Borsiban	1858. 44.	St. Clouidi várkastély	1855. 47.
Régi edények és eszközök	1857. 30.	Székesegyház Milanoban	1856. 49.
Rostás Pál emléke	1857. 9.	Szent sir	1854. 16.
Somogyi György emléke Siposkarcosán	1858. 4.	Tatár khánok palotája, hajdan, Bakcsiszarjiban	1855. 7.
Soproni Benczék egyháza	1858. 31.	Tenger alatti alagut terve Angol- és Franciaország között	1858. 4.
" Domokosok egyháza	1858. 31.	Tuileriák palotája s a Louvre Párisban	1859. 1.
" megyeház	1858. 31.	Washingtoni országterem	1859. 35.
" színház	1858. 31.	Washingtoni kapitól	1858. 48.
" tanítóképezde	1858. 32.	Zultán palotája	1854. 19.
Szabadkai színház	1855. 20.		
Szarvai kastély	1858. 9.		
Szatmári székesegyház	1857. 23.		
Széchenyi család sirbolti kápolnája Nagy-Czenken	1858. 45.		
Székesfehérvári nőnövelde	1859. 28.		
Gr. Széchenyi István kastélya Kis-Czenken	1858. 45.		
Szent István székesegyház Bécsben	1857. 28.		
Sz.-Mártoni katakomba	1856. 25.		
Sz.-Mártoni templom belseje	1856. 25.		
Szerecsenyi török mecset rom	1857. 43.		
Tamásdai csonkatorony	1856. 23.		
Tatai várkastély	1859. 47.		
Tárogatók a n. muzeumban	1859. 47.		
Török mecset maradványa Pécssett	1855. 11.		
Tüzér-szertárház (Arsenal) temploma Bécsben	1858. 34.		
Ujlaki Miklós sarköve és pecsétje	1859. 9.		
Ujlaki Lőr. sarköve és pénze	1859. 9.		
Váci székesegyház	1857. 42.		
Váci új fegyház	1859. 2.		
Váci siketnéma intézete	1859. 35.		
Vajkai nemesszék tanácsháza	1858. 10.		
Vásáros-Náményi várkastély	1856. 46.		
Vasáros-Náményi várkastély Verespataki régiségek	1858. 48.		
B. Viczay Adam siremléke Hédevárán	1858. 8.		
Visegrádi márványtábla	1858. 24.		
Vörösmarty laka Nyéken	1856. 27.		
Vörösmarty siremléke	1858. 40.		
Zeykfalvi római templom	1856. 3.		
Zsámbéki romok	1855. 48.		

B) Külföldiek.

Angol alsóház gyűlésterme	1854. 44.
Amerikai faház, rustik modorban	1859. 15.
Barcolei utvezeték	1855. 4.
Barnum-féle muzeum Amerikában	1855. 33.
Chinai templom Singaporéban	1859. 16.
Egyiptomi diszcsarnok	1856. 46.
Építészet csudaművei	1858. 37.
Goethe és Schiller szobra Weimáriban	1859. 45.
Hadihajó	1854. 12.
Iparművelés-palota Párisban	1855. 24.
Kreml Moszkvában	1859. 15.
Leviathan óriás gőzös	1857. 51.
Leviathan gőzös átmetszete	1858. 10.
Mohamed próféta sirja	1856. 40.
I. Napoleon sirja a rokkantak egyházában	1858. 33.
Omer basa főhadiszállása Sumlán	1854. 23.
Priesnitz emléke	1856. 5.

Év szám.	Folyó sz.	Év szám.	Folyó sz.
St. Clouidi várkastély	1855. 47.	Kondor	1853. 45.
Székesegyház Milanoban	1856. 49.	Kondor keselyűk lakomája Afrikában	1859. 47.
Szent sir	1854. 16.	Kliegl József hangjegyző-gépe és hangjegyei	1857. 14.
Tatár khánok palotája, hajdan, Bakcsiszarjiban	1855. 7.	Költőzködési butorok	1858. 37.
Tenger alatti alagut terve Angol- és Franciaország között	1858. 4.	Krumpli törő	1857. 5.
Tuileriák palotája s a Louvre Párisban	1859. 1.	Lantmadár	1858. 43.
Washingtoni országterem	1859. 35.	Lednicze, sziliczei barlang (1. 2. 3.)	1858. 26.
Washingtoni kapitól	1858. 48.	Leviathan (Great Eastern) fedélzete	1859. 41.
Zultán palotája	1854. 19.	Leviathan (Great Eastern) előrésze	1859. 42.

V. Természettudomány, ipar, művészet, gazdaság, népisme.

Adófizetés Bosnyákországban	1858. 37.	Légúj vaspálya a Rigi-hegyen (1. 2.)	1859. 21.
Afrikai embervadászat	1856. 40.	Lúd, kondor	1856. 1.
Afrikai Niagara	1858. 9.	Magyar gazdasági kiállítás Pesten	1857. 24.
Aggteleki barlang	1855. 52.	Masjon emlékbillicoma	1857. 48.
Albán-féle vetőgép	1855. 40.	Montenegrói ház belseje	1858. 41.
Állatok arcképcsarnoka	1859. 20.	Ochoczi barlang: a havas Szószek v. szomorufűz	1858. 14.
Állatszeliadó	1856. 21.	Oroszlánok harcza	1856. 52.
Altenburgi parasztház Németországban	1859. 12.	Pajta-gazdaság	1856. 37.
Amerikai Niagara vizesése	1858. 51.	Pleiswiti nagy tölgyfa	1858. 27.
Amerikai takaréktűzhelyek	1857. 33.	Pusztai jelenet	1856. 51.
Amsterdami csapszék	1856. 4.	Rarey, amerikai lőszeliadó	1858. 15.
Bambuserdő	1858. 31.	Répacukor-gépek	1856. 39.
Banaánfa	1859. 24.	Szalma csónak	1856. 28.
Barmok a párisi kiállításról	1856. 28.	Szarvas télen	1858. 4.
" " " "	1856. 29.	Szemiluka barlangja	1856. 4.
Beduin és dromedár	1856. 26.	Szentelt viztartó bezárva	1857. 25.
Bordeauxi szüret	1858. 40.	" " fölynitva	1857. 25.
" szőlőtíprás	1858. 40.	Sz. Servolói barlang	1858. 30.
" pincze	1858. 40.	Szorb tövis	1858. 10.
Bower kőszengész készüléke	1859. 21.	Sonkolyosi barlang	1856. 50.
Budai Erzsébetforrás és fürdő	1858. 11.	Syriai vad lovak	1857. 7.
Czipész műasztal	1856. 17.	Távírdák	1856. 10.
Charles, állatszeliadó a ti-grissel	1855. 23.	Tatár mézárászék	1856. 9.
Chinai laczkonyha	1858. 22.	Temlin K. szecsakavágója	1859. 39.
Detonáta	1858. 48.	Téglavetőgép	1859. 5.
Donatifele üstökös 1858	1858. 40.	Tizedes mérték	1859. 2.
Drágakövek	1858. 15.	Tulei óriásfa Amerikában	1859. 7.
" " " "	1858. 16.	Torokrojt-szender (Sphinx nerü)	1859. 46.
Elefántok partraszállítása Kalkuttában	1858. 19.	Uj gázlámpák	1859. 8.
Északgönczi jég	1859. 37.	Uzó-ház	1855. 47.
Farkasvadászat déli Oroszországban	1859. 38.	Vakon született hat testvér Bekésmegyében	1857. 24.
Felekhegyi homok görgületek	1856. 16.	Varsányi Sámuel kerti vizművei Péczelen	1857. 12.
Fogasvakony	1859. 4.	Vidats István ekéje	1855. 48.
Gazdaságiekék	1855. 7.	" " " "	1855. 49.
Gőz-cséplőgép	1856. 30.	" " " "	1855. 50.
Gőzhajtóműves cséplőgépek (1. 2.)	1858. 6.	" " " " szóró- és szelölőrostája	1857. 29.
Gőzköcs (saját vasuttal bíró)	1858. 47.	Vidats legújabb (szab.) rostája	1858. 45.
Guanó szigetnél rakodóhajók	1855. 14.	Vidats István gépgyára Pesten	1859. 9.
Hindu temetés	1859. 50.	Világító tornyok s óvjelek (1. 2. 3.)	1859. 23.
Horváth F. lendítő gépe	1858. 9.	Villa és gereblye-termelés	1858. 23.
Howard-féle fogas borona	1855. 18.	Vitorlás talyiga, chinai	1855. 47.
Hó görgeteg	1856. 9.	Winan új szerkezetű gőzöse	1859. 2.
Idegen tyúktajok	1857. 46.	Zay-ugróci posztógyár	1858. 43.
Ivándai forrás	1855. 17.	Zsibbasztó rája (Zitterroche, torpedo)	1859. 17.
Juliska czimű ballet	1858. 3.		
Kaliforniai aranybányászat	1858. 8.		
Kézi cséplőgép	1853. 28.		
Koczó Pál szab. gőzmalma	1859. 14.		

VI. Népviseletek.

Év szám.	Folyó sz.
Alföldi magyarok	1859. 40.
Altenburgi népviselet Németországban	1859. 12.
Betleni oláhok	1859. 49.
Czigányok Erdélyben	1857. 41.
Egri népviselet	1858. 29.
Garánvölgyi nép	1857. 8.
Hevesi nép	1857. 6.
Hevesmegyei népviselet	1858. 29.
Japáni nő és leánya	1858. 50.
Lugosi oláhok	1859. 52.
Mezőségi oláhok	1859. 46.
Népdalok hőse	1856. 42.
Orosz-Amerika lakosai	1858. 28.
Palóc menyecske	1857. 2.
Rác férfi és leány	1857. 14.
Rác vőfény és dudás	1857. 15.
Ranchero	1857. 23.
Sátoros-czigányok Erdélyben	1856. 30.
Segešvári szászok	1859. 42.
Sokác asszony és menyecske	1857. 17.
Sokác ifju	1857. 16.
Szamócsás leány	1857. 11.
Szászrégeni szászok	1859. 48.
Szászvárosi oláhok	1859. 50.
Szent-Tamási magyar menyecske	1857. 12.
Szilágysági oláhok (1. 2.)	1859. 13.
Toroczkói népviselet	1859. 28.
Trencsénmegyei nép	1857. 33.
Turóczi népviselet	1857. 34.
Vriczkói népviselet	1858. 38.

VII. Vegyes képek.

Armstrong-ágyú	1859. 18.
Debreceeni tűzoltó deákok	1858. 50.
Francia hadsereg 1-20	1859. 48-52.
Halálos küzdelem a Niagara zuhatagnál	1859. 6.
Hódolat Kazinczy Ferencz szellemének	1859. 44.
Kötéljáró a Niagara felett	1859. 39.
Magyar akademia czimere	1858. 51.
Mákony élvezése Chinában	1859. 12.
Medvekaland	1859. 34.
Patkányharc Londonban	1859. 10.
Rézpataki lelkész	1856. 46.
Royal Charter hajótörése	1859. 49.
Gr. Sándor kocsisása a budai lépcsőn	1858. 13.
Gr. Sándor ugratása Pesten	1858. 13.
Temetés a tengeren	1855. 46.
Turini nemzetőr	1859. 26.
Utikaland Mexikóban	1859. 26.
Viadal a rozmarokkal	1859. 25.
Visnuiták Krisnaünnepe (farsangja)	1858. 17.
110 éves cigánynő	1858. 28.
Uj évi kép	1856.-1859. minden évfolyamban
Farsangi kép	
Husvétii kép	
Pünkösdi kép	
Szent István napi kép	
Halottak napjára kép	
Karácsonyi kép	1858.-1859.
Vásári kép	
Zuáv	1859. 26.

Az 1859-dik évfolyam Tartalma.

I. Elmékedések, értekezések, fejtegetések.

Jannárho unnepei. I. II. Kunhalmi G.	9, 19
Ujabbkori magyar tánczene-szerzőink. Ujfalussy Lajos	20
Gróf Fáy István végválasza az ujabbkori zeneszerzőket illetőleg	44
Az új eszterházi-tánczról. Matolay V.	56
Még egyik szó zeneszerzőinkről. P. A. Vásáráink (József-vásárra)	104
A színek mint jelképek. Dr. S. J.	141
Tölem is egy szó a sok szóra. Gr. Fáy István	147
Mit kell tenni a holttest körül temetésig? Dr. Kun T.	165, 175
Magyar remekírók új és olcsó kiadása Miként és miért kell népünk olvasására szoktatni? Bonyhai B.	173
Néhány szó az építészeti ügyében. A. K. A vásárok történetéből. J. L.	187
A sakkjáték. Rozsnyai Mátyás	196, 222
A latin nyelv hatása nemzetiségünkre. (Hazánk)	199
Még egyszer a „zár” szóról. Csalmajai Nemzeti hagyományaink és a tájszógyűjtés ügyében. Debreczeni J.	278
Liszt Ferenc és a magyar zene	307
A vásár emberei	334
Udvari szertartások és illemszabályok	344
Az ember és a papirus. Kun Pál	351, 363
Gróf Fáy István Liszt Ferenc állításairól	403
Még egy szó Lisztéről és a magyar zenéről. Ujfalussy L.	417
Volt-e a cigányok közt zeneszerző? Gr. Fáy István	423
Úljünk óvszázados ünnepet! F. M.	461
Kazinczy Ferenc érdemei. (Kölcsey F. beszéde)	464
Magyarország kereskedelmi forgalma	500
A hitregei (mythos) állatok 568, 579	517
Az erdélyi Muzeumegylet	522
A sakkjáték magyar műszavai (rajzokkal)	522
A m. tud. Akadémia	561
Intő szózat a farsangra. Dobos	561, 592, 605

2. Elbeszélések.

Villám Bandi, a rengeteg fia. Erdélyi József.	3, 15, 26, 38, 51
Halálos küzdelem a Niagara zuhatagnál (képpel)	63
Az ország titka. Tört. beszély. Szathmáry Károly	110, 122, 135, 146, 158
Mint lett Barsnai Ákos fejedelem. Kövály Mihály	194
Tíz nap a legborzasztóbb helyzetben. (képpel)	221
Az első katonadolog	302
Az utolsó budai basa. Jókai Mór	374, 387, 398, 411, 437, 447, 460, 470, 482, 498, 509, 524, 530, 544, 554, 567, 578, 590, 602
Józi cigány. Liszt F. után	617

3. Költemények.

Ács Károly: Buresel dombja	614
Benedek József: Farsangi dal	67
Itt a tavasz	158
Bonyhai Benjamin: A szegény béres	350
Boruth: Anjou Hedvig	158
Czelder Márton: Tavasz, nyár, ősz, tél	50
Megnyugovás	170
Dalmady Gy.: E fekete romok	74
Deli Pista	182
Dal a huszárokról	242
Emlékezés egy zivatarról	350
Sz. István napján	405

Dalmady Gy.: A minap egy eszterházi nyári estén	482
Zengjek-e dalt?	530
Fejes István: Égett falu	362
Falusi reg	410
A természetben	566
Herceji Otto: Révay sirján	314
hagyományaiból I., II., III.	542
Hory Farkas: Ó és új évben	14
Husvétra	201
Ilyés B.: (Zelemir) Népdalok	470
Kormos Béla: A felföldön	146
A vén huszár	278
A Mátra	386
Az ifjú erdő	602
Kovács Gyula: Az új baza	2
Távolból	254
Ködi Lázár: Nagybójtai prédikáció	134
Könczöl János: Földre hajlik	170
Bakonyeri híres malom	494
Kuliffay Ede: Andris gyerek	122
Születésem napján	230
Esik	423
K-y Károly: Piros pünkösd napján	285
Losonczy László: Boka Károly	39
Medgyes Lajos: Magamra állók	122
Mindszenti: Agarászélet II.	31
Mindszenti Gedeon: Kedves alföld	38
Nadányi Imre: Egy öreg agarász haxameterai	152
Ormodi Bertalan: A szerelem völgye	446
Sal Ferenc: Hit	218
Még alszik eszterháson	602
Somogyi Ignác: Szülőföldemen	290
Esti kép	326
Az én költészetem	434
Szász Károly: A herceg solyma	26
Szemere Miklós: Szívem	110
Thali Kálmán: Bánffy sirja	62
Réka köve	206
Kemény János	266
Buzavirágok	338
Az erdő vihar előtt	374
A vén körtefáról	458
Egy másodvirágu fához	554
Tihamér: Két fésztesz	87
Tompa: Pusztuló erdő	590
Tóth Endre: A hegyormon	98
Fojtó gondok	423
Tóth Kálmán: Ki volt nagyobb?	194
Kazinczy Ferenc emlékezete	520
Három költeménye	578
Vajda János: A beduin	398
Egy szolgálalkü poétára	488
Vecsey Sándor: Falun	302
Vida József: A vén cigány	507

4. Élet- és jellemrajzok.

Tinódi Sebestyén (képpel). Vass József	1
Bacsinszky András g. e. püspök (arckép) Dudinszky V.	25
Toldy Ferenc (arckép)	37
Kisfaludy Sándor (arckép) Z. K.	49
Karagorgyevics Sándor (arckép)	61
Gyürky Antal (arckép) Sárosy Gy.	73
Kisfaludy Sándor életéhez. Ujfalvi Sándor	87
Mile bácsi, egy huszár a mult időből (arckép) Z-n.	88
Gróf Haller János (arckép) D. F.	97
Nagy Ignác (arckép). Z. K.	107
Bright (arckép)	121
Medgyes Lajos (arckép)	133
Kuza Sándor (arckép)	145
Árinyi József (arckép)	157
Farkas Ferenc nagyprépost (arckép)	169
Obrenovics Milos (arckép)	181
Gróf Teleki Domokos (arckép)	205
Ferenczy István (arckép)	217

Beregszászi Lajos (arckép)	228
Henszlmann Imre (arckép)	241
Gróf Gyulai Ferenc (arckép)	258
Forgách Ferenc püspök (arckép)	265
Rác Sámuel (arckép). Kátai Gábor	290
II. Ferenc nápolyi király (arckép)	301
Révay Miklós (arckép). Zilahy K.	313
Mac Mahon tbnagy (arckép)	325
Benedek Lajos (arckép)	337
Vida István (arckép)	349
Dugonics András (arckép). V. Szathmáry K.	361
Fátyol Károly bandája (arcképek)	366
Niel Ferenc tbnagy (arckép)	373
Reguly Antal (arckép)	385
Zuáv és turkó (2 arckép)	391
Csokonai Vitéz Mihály (arckép)	397
Dr. Liebig és a vegytan (arckép)	409
Pray György (arckép)	433
Hummel N. János (arckép)	445
Baraguay d'Hilliers tbnagy (arckép)	457
Andrássy György gróf (arckép)	469
Garibaldi József (arckép)	481
Hegedüs Lajosné (arckép)	493
Sanyl cserkeszvezér (2 arckép)	505
Kazinczy Ferenc életrajza (allegoriat képpel)	518
Hübner Sándor báró (arckép)	529
Schiller Fridrik életrajza (képpel)	530
Kazinczy Gábor (arckép és tájkép)	541
Ipolyi Arnold (arckép)	565
Gróf Zay Károly (arckép)	589
Szkalnitzky Antal (arckép)	601

5. Történeti cikkek, régiségek s rokon.

Az első koronázás Magyarországon (képpel) J. M.	13
Mátyás király holmije Bécs-Ujhelyen (rajzokkal) 1. Mentekötő. 2. Nyereg. 3. Zabla	28, 40, 54
Jellemvonás a régi római polgárok katonai életéből. Tihaméri	74
A hajkesítés történetéből	89
Castriota György. Vertler M.	90
Az Ujlakiak sarkövei Illokon (képpel) Z. K.	99
Magyar családai címerek (rajzokkal). 1. Hg. Eszterházy. 2. Gr. Festetics. 3. Gr. Forray. 4. Gr. Frangepán 116, 1632. esztendőben kelt záloglevél. Közli Kalmár J.	126
Adatok a tulipán történetéhez	176
Giskra hadai (képpel). J. M.	194
Gróf Thurzó György nádor temetése 1617. Sz. Iványi M.	198
Kemény Simon és a szentimrei csata. Ompolyi	206
Buda ostroma Roggendorfi által, bevétele Szoliman által 1541. Pauler Gyula	218, 230, 242, 254, 266,
A francia csapatok a Mont-Cenis hegyen (képpel)	281
Szapáry Péter (képpel). Sárvári Béla	292
Triton hadihajó légberepülése (képpel)	303
Montebelloi csata (képpel)	315
Haller-huszárok a montebelloi csatában (képpel)	331
Magentai csata (képpel s tájjal)	343
Visszapillantások az olasz hadjáratra: (1. Három magyar huszár Vogherában. 2. Egy huszárezred fogadtatása Münchenben. 3. Osztrák csapatok a Brennerhegyen. 4. A francia sereg visszatérése Párisba. 5. A buffalorai hid a Ticinón. 6. Halottak temetése	412, 427, 437, 476, 487, 510
Esztergom nagy napja nov. 6.	542
Sz. László diadala a kunokon (képpel). J. M.	553

6. Hazai tájleírások, intézetek, népviseletek, építészeti művek.

Felső-Vas megyei képek (képekkel)	Lap
Virághalmi. (1. Lélekvár. 2. Borostyánkő. 3. Tarcsei fürdő. 4. Felső-Ló. 5. Szalonok. 6. Rohonc. 7. Szombathely) 13, 26, 40, 65, 78, 87, 98	
A vézei új fegyház (képpel)	17
Hajdu-Dorog (képpel). Takács E.	29
Dr. Batizfalvy gyógyintézete Pesten (képpel)	41
Kisfaludy S. szülő- és lakóháza Sümegyen (képpel)	54
Bajai casino (képpel)	64
A m. kertészeti társulat központi csarnoka Pesten (képpel)	77
Az egri mecsettorony (képpel). Zombory G.	85
Balassa-Gyarmat (2 képpel) Szoboki F.	117
Daruvári fürdő és környéke (képpel). H. J.	123
Egyetemi egyház Pesten (képpel)	124
Erzsébetváros (két templomrajzzal). D. F.	139, 148
Szilágysági oláhok (2 képpel)	149
A budai magántérbolyda. Dr. Bolyó K.	151
A mezidőli barlang (2 képpel) K. T.	161
Zemplin vára (képpel)	172
Sírok vára (képpel). Dr. Erdelyi	186
Szent-Lélek vára Erdélyben (képpel). Zombory G.	195
Négy Eszterházy emlékszobrá Vezekény mellett (rajzzal). Perczparti	210
Szepes vára (képpel). K-ly J-s	220
Pápa hajdan és jelenleg (képekkel)	257
Fraknó vára (képpel). Zombory G.	277
Rust a Fertő partján (2 képpel). Zombory G.	315
Torócskői völgy (2 képpel). Maszák Hugo	327, 340
Székesfehérvári nőnövelde (képpel)	331
A regényes Vág völgy (képekkel). Luppa Péter. (1. Galgóc. 2. Beczkői várkapolna. 3. Trencsén romjai. 4. Szalka. 5. Tepliczi fürdő)	339, 352, 364, 375
Veszprém (képpel). Zombory G.	388
Csokonai sirja Debreczenben (képpel). Barzó J.	400
Nagy-Károlyi vár és várkastély (képpel) Vácsi siketnémaik intézete (képpel)	401, 414
A bud-i hegyek	416
Fehérhegyeségi utiképek (képekkel). Első rész. I. II. III. (1. Térkép. 2. Pozsony. 3. Pozsonyi főpiacz. 4. Báthory András síremléke. 5. Mária-völgy. 6. Stomfai kastély. 7. Borostyánkő. 8. Detrekővár. 9. Balassa M. síremléke	421, 434, 448, 458, 474, 483, 495, 507
Pusztai élet (képpel)	471, 486
Segesvári szászok (képpel)	492
Válaszuti kastély (képpel)	510
Egy vidéki ember levelei Pestről I. II.	513, 595
Lendvai síremléke a pesti temetőben (képpel). Kempf	537
Mezőségi oláhok (képpel)	544
Tatai vár (képpel). Th.	555
Szászrégeni szászok (képpel)	567
Galambóc vára (képpel) Zombory G.	577
Betleni oláhok (képpel)	589
Szászvárosi oláhok (képpel)	591
Kézsmárk és a Tököli vár (2 képpel) Zombory	604
Traján táblája (képpel) Zombory	616
Lugosi oláhok (képpel)	615

7. Nép- s országisme.

A Tuileriák kertje, palotája s a Louvre Párisban (képpel)	5
---	---

László Károly levelei Amerikából. I. II. III. IV. V. VI. VII. VIII. 6, 54, 102, 258, 294, 343, 362, 402, 411, Vadászcseleket Surinamban (képpel)	Lap	463
Egy jelenet az algeri táborozásból. Káldor		43
Patkányharc Londonban (képpel)		113
Látogatás egy németországi parasztgazdánál (képpel). Kubinyi Á. 126, Iparos hazánkfiak Észak-Amerikában. Cserépy Istv.		127
A mákony élvezése Chinában (képpel)		139
Képek Japánból: Jeddo főváros (képpel)		162
A bukovinai magyarok szokásairól. Göndöcs L.		163
Déleurópai utiképek		170, 182
Az északamerikai nép életéből (egy faház rajzával). Cserépy István		172
A Kreml Moszkvában (képpel)		175
Singapore (chinai templom rajza)		187
Az Aranysziget a kék folyón (képpel)		196
Peking, China fővárosa (képpel)		211
Sternberg Morvaországban (képpel)		256
A Como tava Olaszországban (képpel)		268
Utikaland Mexicóban (képpel)		304
Turini nemzetőr s francia zuáv (képpel)		308
Velence mint erősség (képpel)		355
Verona (képpel)		364
Mantua (képpel)		376
Semiramis városa (képpel)		390
Washingtoni országterem (képpel)		415
Farkas-vadászat déli Oroszországban (képpel)		451
Mandan indiánok Észak-Amerikában (képpel)		452
Kötéljáró a Niagara folyó felett (képpel)		460
Kondor-keselyűk lakomája Afrikában (képpel)		556
Genf város Sveiczbán		570
A francia hadsereg (képekkel) 572, 584, 594, 607,		618
A Royal Charter hajótörése (képpel)		581
Hindu temetési szertartás (képpel)		593
8. Természettudomány, ipar, gazdaság.		
Winan új szerkezetű gőzöse (képpel)	Lap	16
Miképp táplálkozik az emberi test. Dr. Kun Tamás		18
A tizedes mérték (rajzokkal)		19
A fogasvakony (képpel). Sztraka E.		42
Téglavető-gép (képpel)		55
A nap és fénye		66
Készítsünk jégvermeket. Dr. Sikor J.		67
Borhiány s méz romlása Szarvason		68
A tullei óriásfa Amerikában (képpel)		78
A haj és hajvásár		78
Új gázlámpák (rajzokkal)		92

Gräfenberg és a vizgyógyászat újabb lendülete	Lap	99
Vidats István gépgyára Pesten (képpel)		101
A tímó mint tüzelőanyag szer. Pápai B.		128
Az időjárásról s időjárólátokról. Raisz K.		140
Koczó Pál szabadalmazott gőzmalma (rajzzal)		164
Zsibbasztó rája (torpedo) rajzzal		199
A csirke a tojásban		199
Az Armstrong-ágyú (rajzzal)		212
A daruvári fürdő gyógyhatása		224
Radványi gyár (képpel)		231
Állatok arcképcsarnoka (rajzokkal)		232
A Záptenger		233
A szappan		243
Légelhő-vaspálya a Rigi hegyen (képpel)		245
A borsod-tapolczi melegfürdő (képpel)		246
A jégeső		246
Honnan veszi sótartalmát a tenger?		247
Bower kőszéngáz-készüléke (rajzzal). Térey P.		247
Az északi fény		259
A növények alvása. Kun Pál		269, 282
A világító tornyokról (rajzokkal)		272
A bananfa (képpel)		280
A csillagos ég		291
A köhalmi gyógyforrás		294
Vindal a rozmarokkal (képpel)		296
Az állatok téli alma		306
A hangyák		317, 380
Milyen legyen egy jó fürdőintézet. Dr. Kun T.		319
Mi legjobban a hernyók ellen? Bányay K.		320
Nőknek is fűvésztudományt. N. T.		326
Az olajfa. Kun Pál		342
Valószínű időpróféták		366, 378
Dr. Entz kertészeti intézete		366
Hogy készül a tájékpipa. S. J.		390
Wise léghajóutazása		415
A nagyváradi márvány- és kőbánya		418
Az életmeleg		426
Az északgönczi jég (képpel)		438
A drágakövek mint jelképek. Dr. S. J.		450
Jó és olesó szecskavágók (rajzzal)		464
Adatok a dohány történetéhez		475
Leviathan vagy Great Eastern hajó (képpel)		485
A gyümölcsstenyésztes érdekében. Dr. Sikor Józ.		499
A növényélet külső tényezői. Dr. Soltész J.		510, 524, 545
A pillangók életéből. Torokrojt szender (képpel). Dr. Sz.		548
A mérges növényeket ismertetni. Dr. Kun T.		555
Az örökmozdony		570
9. Vegyes tartalom.		
Színészet, irodalom s közszellem Szegeden	Lap	32

Az irodalompartólás	Lap	32
„Árpád újra ébredése“ az „Ústökös“ után		44
Pályázati figyelmeztetés és jelentés mesterségi műszavakat illetőleg		71
Tetszhalál szerencsés példái		91
Irinyi József halála		103
Farsangi krónika		117
A m. kert. társulat 2-ik tárlata		151
Egy magyar ifju tengerészi szenvedélye		223
Nyelvtani észrevétel a „Záptengerhez.“ E. Illés Pál		261
Egy irodalmi cigány		379
A magyar lovasság és jövőendő hadviselés		391
Egy medve karjai közt (képpel)		401
Lehet vásár koldusok nélkül. Nemcsik J.		439
Felszólítás Magyarország cigánybandáihoz. Gr. Fáy I.		501
Kazinczy F. százados évnappja. (Jelentés.) Toldy F.		512
Felszólítás a szigeti vészkönyv ügyében (képpel)		512
Plank Ferencz régiség-gyűjteménye Pesten		525
Kazinczy-ünnepély Pesten		538
Kazinczy-ünnepélyek a vidéken 539, 546		539, 546
Pályázati eredmény: I. Szabó műszavak. II. Asztalos műszavak		558
Kisérő észrevételek s egy asztalos segéd levele Párisból		558
Kérelem a Kazinczy-ünnepélyek ügyében. Léway J.		559
A n. Muzéumban látható tárogatók (rajzokkal)		560
Pótléktudósítás a Kazinczy-ünnepéről 573, 585, 596,		609
10. Levelezések a V. U.-ban.		
Debreczen 11, 238, 370, 448, 502. Bécs 23, 59, 88, 119, 155, 227, 239, 262, 286, 323, 335, 358, 611. Velence 23. Balmaz-Ujváros 82. Tisza-Ujlak 106. Zajzon (Erdély) 179, 394. Török-Szt.-Miklós 179. Alsó-Kubin 191. Miskolc 203. Berente 215. Butyin vidéke 215. K.-Fejérvár 238. Szeged 311. Bonyhád 311. Nagy-Várád 346, 454. Bény 383. Kun-Sz.-Miklós 394. Brassó 481. N.-Abony 442. Németország, Marburg 355. Nagy-Körös 479. Duna-Szerdahely 503. Érsekújvár 527. Mád 575. Fárdói élet: Szinyák 332. Harkány 332. Szobráncz 332. Gräfenberg 155, 332. Tenke 355. Bokajd 355. Bártfa, Szinye-Lipócz, Czemeté 355, 356. Al-Vácza 367. Várhegy 367.		
11. Kakas Márton levelei.		
A furfangos szobaleány 20. — Fiammina 32. — Harzi hírek 43. — Békehírek 56. —		

A falusiak 67. — Hódítás falun 79. — A drámabíráló válaszmány 91. — Zsigmond fogsága 103. — A színház körül 139 — Feltékenység vigjátéka 151. — A színház körül 163. — Régi pénzek 175. — Az állapotokról 187. — Keveset a jóból 212. — Hamupipóke 223. — Hunyady Laci 235. — Egyről-másról 247. — A műtárlatban (Madarász Victor) 260. — Telivér 271. — Referáda a mai napok szellemében 282. — A műszeretők 295. — Egy szegény ifju története 319. — Rabbi Dünemark 406. — Egyről-másról 488. — Tündérújjak 500. — Gyümölcs-kóstolás. Tárogatósip 271. — Vén darázs 583. — Furcsa ötletek. Hausser Miska 597. — Sirkófaragó. Kákán csomó 605.	Lap	67, 79, 91, 103, 139, 151, 163, 175, 187, 212, 223, 235, 247, 260, 271, 282, 295, 319, 406, 488, 500, 500, 271, 583, 597, 605
12. Adomák és apróságok.		
Egy magyar huszár levele 1793-ból V. M	Lap	19
Böngészés az élet és tudomány mezén. Bartók G.		55, 103, 162, 260
Egy garabonczás diák		90
Bercsenyi fia		102
Hatvan óráig a föld alatt. (Dobsonai bányász-csemény)		225
Adomák Jancsó Pál színész életéből. Miklós Miklós		234
Kinesások Somogyban. Csapó Kálmán		235
A turkosok		234
Tények, adomák, gondolatok 263, 287, 300, 311,		395
Az első m. ált. bizt. társaság közgyűlése máj 30.		270
Egy jóltevő hölgy Kemencsalján. E. Illés Pál		296
Dinnyeverseny s dinnyeünnepély		391
Hegedűsnek temetése		464
A tárogató nyomai Nyitra		476
A tárogató nyomai a jászkunoknál I. II. Gondolattörődések N. T.		512, 533
A tárogató ügyében Turkeve, B.-Gyarmat, Arókszállás, Tábról		534
A tárogató megszólalt		549
További tudósítások a tárogatókról: Rimaszombat, Kun-Sz.-Miklós		571
Hallgatjuk a tárogatót		584
Egy új tárogató Tinnyén		597
Egy a Dom Miguel ezrednél		598
A dec. 8. tárogató hangverseny		606
13. Állandó rovatok.		
Irodalom és művészet. — Egyház és iakola. — Ipar, gazdaság, kereskedelem. — Találmányok, fölfedezések. — Közintézetek, egyletek. — Balesetek, elemi csapások. — Jótékonyaságok, adakozások. — Közlekedés. — Mi újság? — Levelezések. — Egyveleg. — Színházi napló. — Szerkesztői mondanivaló. — Hetivásár. — Heti naptár.		

A Politikai Ujdonságok 1859. évi Tárcajájának főtartalma.

		Szám	Szám			Szám
I. Czikkek.						
Legelőelkülönzés Békésen	2	Szárdinia röviden ismertette	25	Vélemény a divatos gazdasági kiállítások ügyében	46	ország) 29. Moór 32, 40, 47. Munkács 36. Miskolcz 43.
Válasz a debreczeni polgármester 1858 évi jelentésére tett észrevételekre	2	Az adriai tengerpart. I. Triest. II. Pola	26	Viszonzás a biztosítás ügyében	47	Nagy-Enyed 1, 9. Nánás (Hajdu). Nagy-Bánya 14, 38. Nagy-Várád 22, 27, 29. Nemes-Déd 29. Nagy-Dorog 31.
A múlt évi időjárás (Érkává)	2	Az osztrák foglyok Marseilleben	26	Marokko	48	Orosháza 9.
Légálagosvezetés	3	A buza-üszök	26	Az erdélyi Muzeumegylet gyűlésén tartott beszédek: I. Gr. Mikó. II. B. Eötvös beszéde	48	Péteri 21, 31. Pozsony 28. Polgár 30. Pápa 47.
A földbirtokosok pénzihiánya	4	Az utolsó magyar nemes fölkelő sereg Győr alatt	26	A Zürichben ratifikált békeokmányok	49. 50	Rimaszombat 1.
Községi ügyek Debreczenből	4	A vaskorona	27	Pótló tudósítások a Kazinczy-ünnepélyekről	49. 50. 51. 52	Sopron 10. Siklós 17. Somogy-Alvidék 24. 31, 37, 50. Sümeg 32. Solt 35.
Földhitelbank Magyarország számára	5	A Quarneroi szigetek	28	Egy alföldi pusztán tartott beszéd Kazinczy ünnepére	49	Szántó 3, 43. Szoboszló (Hajdu) 10. Szügy 16. Szekeres (Nagy) 22, 35, 47. Szürte 23. Szolnok 30. Szatmár 31. Sziget (Maros) 34. Szalonta 36. Száros (Gömör) 38. Szeged 40, 49. Szentés 49.
A m. kertészeti társulat csarnokának szabályai	6	A távirói csapatok	28	Márton és Schwartz szántóvetőgépe	50	Tokaj 3. Teplicza (Oláh) 14. Tenke 17, 42. Tisza-Füred 18. Tapolca 21. Tápió-Sz. Márton 41.
Földbirtok rendezése műtani tekintetben	7	A sebesültek kórházai Milanóban	28	Szaporodik-e az olvasó közönség	50	Udvarhely (Sajó) 10. Ujlak (Sárköz) 16. Új-Soové 33. Új-Holyátin 49.
Rózsa Sándor pere	8. 9	Az angol és francia hajóhad	29	2. Levelezés.		
Urbéri egyezség Csákányon	8	A háboru költséges volta	29	Ádánd 10. Al-Csernátón 31.		Vésztó 5. Visó 6. Veleg 8. Vázsony (Nagy) 10, 17. Velenceze 11. Visonta 19. Verőcse 31. Vésse 47.
A tiszai védgátak Beregben	12	Egy sveiczi nemzeti ünnep	30	Belényes 10. Baja 14. Budest (Oláhország) 22. Bény 25. Balassa-Gyarmath 33, 34.		Zajzon 38.
Tagosítások Borsodmegyében	13	III. Napoleon császár	30	Békés 36, 44. Baróth 40. Brassó 40, 43, 44, 46. Bécs 48.		
Még egy szó a földbirtok rendezéséről műtani tekintetben	14	Az orvosok a tábori kórházakban	31	Csetnek 34. Csege 35. Csernye (Bakony) 37. Csurgó 50.		
Utbaigazítás a beregi tiszai védgátak ügyében	17	A III. kertészeti kiállítás programja	31	Debreczen 11, 15, 23, 27, 34, 49. Dombrád 34.		
A piemonti királyi család I. II. III.	20	Könyvi és gyors gabonanyomtatás	32	Eperjes 13. Érkává 19.		
Urbéri egyezség Ráhn és vidékén	20	A szatmár-némethi kisedővoda	33	Gyerk 13. Gyoma 42, 46.		
Jelenkori hadvezérek és statusférjak:		A pápa katonasága	34	Holdmezővásárhely 13, 24, 34, 48.		
I. Niel. II. Canrobert	22	Rabszolga-árverés Amerikában	36	Irina 20. Igar (Tisza) 24.		
III. Baraguay d'Hilliers. IV. Cavour	25	Miskolcz város jövője	38	Keresztur (Balaton) 1, 13. Kolozsvár 1.		
IV. Vaillant. V. Randon	27	Felhívás a gazda közönséghez	38	Komárom 1, 10, 13, 35. Kun-Halás 3.		
VI. Ulloa	28	A biztosítási ügy terjedése s hiányai	39	Kun-Sz.-Miklós 10, 13, 21, 41. Kalocsa 27, 50. Kisvárdá 28. Kis-Kun-Dorozma 28. Komádi 30. Kis-Körös 31. Kis-Czell 32. Kocsord 44.		
VII. Bright. VIII. Milner Gibson.	32	Iskolai értekezlet s egy falusi tanító beszéde	39	Léva 5. Lövő 8. Leibitz 43.		
IX. Roebuck	32	A pesti egyetemi tanulók kérvénye	42	Marosvásárhely 13, 20, 27, 29, 30, 41. Miskolcz 15. Mezőcsát 28. Mantua (Olasz-		
X. Goluchovsky. XI. Bach. XII. Hübner	35	Válasz a bizt. társaság érdekében	43			
Képek Olaszországból:		Nagy-Szalonta város emelkedése	44			
I. Turin. II. Genua	23	A Kazinczy-ünnepélyen elmondott beszédek és költemények: I. B. Eötvös beszéde. II. Szász K. III. Tompa M. költeményei. IV. Gr. Desewffy beszéde	44			
III. Alessandria	26	Kazinczy-ünnepélyek a vidéken	45			
A pesti löversenyek keletkezése	23	A Sz. István-társulat közgyűlése november 10.	46			
A megváltozott olasz csatater	24	Egy pár szó a magyarországi gazdasági egyletekről	46			
A csatater borzalmai	25					

A Vasárnapi Ujság hetenkint egyszer nagy negyedrében egy és fél iven jelenik meg. — Előfizetési díj 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy postai úton a Politikai Ujdonságokkal együtt 4 pft. vagy 4 ft. 20 kr. uj pénzben. Az előfizetési díj a Vasárnapi Ujság kiadó-hivatalához (egyetem-uteza 4. szám) bérmentve utasítandó.

Tinódi Sebestyén.

Nem vész el a nép, mely szent hagyományként
Az ősi lantunk intó szónokát
Kegyzet megőrizi, s hű marad magához.
Toldy.

Most telt be három százada, hogy az utolsó magyar dalia (troubadour) élni megszűnt és lantja zengeni. A jelenkornak hálaérzet-parancsolta kötelessége, meghozni az ősi dalnoknak az emlékezet adóját, s tiszteletül felmutatni őt jeleseink díszcsarnokában. Midőn ezt tesszük, s elmondjuk, mi volt Tinódi ősapáink viharos korában: előzményül ide irányuló némi eszméket kell rövidre vont sorokban fölemlítenünk.

Magyar őseink is, valamint egyéb ázsiai faj, a zene és énekedvelő népek közé tartoztak. Ünnepek, lakomák alkalmával, táborban s az áldozatoknál, valamint a társasélet ezer örömeiben, sip és hegedű, czitera és ének nem hiányzottak soha. A bajnokok hőstetteit énekekben éltették a dalnokok, illyekkel éleszték a hadiak harci tüzét, s ütközet kezdésekor az egész hadtest utánok énekelt. Még a családi gyász is énekkel járt; az elhunytak dicséretét gyászda-
lok foglalták magukban. — Ezen ősmagyar énekvilágban legnagyobb szerepet a történeti énekek játszottak, mellyek a harcias magyarnak nevezetesb, vagy a szívet inkább megkapó élet-eseményeit tárgyalták, s eleinte a nemzeti történetírás helyét pótolták. Ezen dalolási szellem végig

TINÓDI SEBESTYÉN.

mellőzve, az egy Hunyadi Mátyást emeljük ki, ki mikor királyszékébe ült is, kedvelte a magyar költészetet. Asztalánál, tekintet nélkül idegen tudósokra vagy nejeire is, magyar verseket énekelt tete. Mi dalnokait illeti, felőlök az olasz volturnoi püspök, Péter, írja, Budáról 1483. IV. Sixtus pápához, hogy jobbakat soha nem látott. Ide vonatkozólag érdekes, a mindennapi királyi asztaltárs,

Galeoti, szavait hallanunk. — „Mátyás asztalánál mindig vitatkoznak, vagy kedves és tisztességes dologról van szó, vagy ének mondatik. Vannak ott zenészek és lantosok, kik a hősök tetteit hazai nyelven eldalolják asztal felett.“ — Ugyancsak Galeoti hagyá emlékezetben, hogy a váci püspök, Bátor, szintén magyar dalokat énekeltete házában, hangszerek kísérete mellett. E hangszerek alatt huros eszközöket kell értenünk, mit a későbbi magyar írók hegedőnek (lant, v. hárfaféle) neveztek; ettől különbözött a ma Európa-szerte használatban levő lengyel hegedű, mint a melly vonóval játszatik. — Mit nem adnánk csak egyetlen dalért, melly ezer vagy csak néhány száz év előtt zenghetett atyáink ajakán! Nem a legmélyebb egyesülés volna-e, ha dalolhatnók, mit ők? Talán érzenénk mindent, mit ők érzettének! Ebben fekszik régi zenénk nyomozása és tanulmányozásának fontossága, főleg ha még hozzátudjuk, mit Gerando, a művelt francia utazó, valóban élettapasztalásból merített, midőn így ír: Nevezetes, hogy Magyarországon a nagy gondolatok, a nép mély érzelmei, nem költészet, hanem

leng nemesak az Árpádvezérek korán, de királyaink országlási idején is, miként ezt, ha értekezést akarnánk írni, időszakonként világosan kimutathatnók. A történeti énekek illy sokáig fentartása egy saját dalnoki kar nélkül nem gondolható. Hogy illyen az egész középkorban is volt, melly a királyok és főurak udvarainak kiegészítő részét tette, biztos tudósításokból tanuljuk. Mindezt

nemzeti zenében vannak kinyomva, megszentelve. „Igy hiszszük magunk is, — teszi hozzá a széptan mély buvára, Erdélyi János, — mert elégszer látunk példát, miszerint a magyar ember megelégszik begondolni érzelmeit, szavait a zenébe; de látjuk azt is, hogy zenére figyeltében bizonyos hátramadt gondolataival támaszkodik. Ezért olly kifejező a magyar ember arca azon ünnepe-

pillanatban, mikor szomorú nótájára figyelmez. Mik lehetnek pedig eme gondolatok? nem szólaltak-e meg soha is költészetben? vagy a magyar ember gondolatai nem voltak-e mindig szabadok, eléggé ártatlanok kimondatni?

Annyi való, hogy a zene és költészet közöl, ha külső hatalom és mostoha körülmény el akarja nyomni az egyiket, az nem a zene volt; s talán innen lehet kimagyarázni, hogy a nemzeti érzelmek a zenében maradtak fel inkább, mint a költészetben. "Ezen széptani alaprészt kellő méltánylásából nyer fontosságot a mélyelmű magyar zenebúvár, *Szénfy Gusztáv*, eléggé nem magasztalható törekvése, ki *Tinódi* hangjegyei s általában a magyar népdalvilág felett folytatott tanulmányai által akarja a magyar zene s általa a nemzeti érzelmek jellegét kifejtve meghatározni. Érdekelve kell tehát lennie a magyar zenekedvelő közönségnek azon felhívás által, mellyben *Tinódi Sebestyéntől*, zongorakísérettel ellátott tizenkét dalt, s függelékül a rég oly epedő várt „*Tinódi-induló*“-t igéri a nemzetnek. Midőn így a XVI. század utolsó magyar daliája, ki dálnok és vitéz volt egyszersmind, ősi lantjával három század mulva újra megjelenik nemzete dalköreiben, az időszakai sajtó sem mulaszthatja el, hogy egy pár lapot ne szenteljen emlékeztetésnek.

Irodalmunk történetében a XVI. század a történeti költészet virágzásának kora. Irodalmunk kincstárnokának, a fáradhatlan Toldynak, ezen korra visszaszolgáló gyűjteménye, sok névtelenek írásain kívül, *szásznyolcs nevezett költőt* foglal magában, kik közül az irodalomtörténet írói előtt sok még csak neve után sem ismeretik. Ezeknek egyik kitűnő személyisége *Tinódi*, kinek sokat jelentő arcképével, s kised kötetbe foglalt életrajzával találkozunk itt a t. olvasó.

Tinódi Sebestyén, vagy — mint helyenként maga nevezi magát, — *Lantos Sebestyén deák*, *Sebők deák*, a XVI. századnak sok tekintetben legnevezetesebb dálnoka, nemes de elszegényedett szüleitől származott, kik nevüket családi birtokuktól, Fejérvármegye Tinód nevű népes pusztájától vették, hol e család végső ivadéka, Tinódi István, szegénységben tengve, 1854. februárban halt meg. Egykoru emlékek valamint ifjúsága, úgy kiképzetéséről mélyen hallgatnak. Azonban, hogy legalább gymnasiumi oktatást nyert, mind Török Bálint mellett viselt deáksága, mind munkái tanúsítják. Korának harcias szelleme a csatatérre utalta. Először Szigetvárvan látjuk Török Bálint udvarában; ennek később, mint Buda parancsnokának, Szolimán fogságába jutása s Töröknek halála után, vándorbottal s lantjával bejárva a hazát, önkészített énekeit szintén önkészített dallamok (hangjegyek) szerint, lantkísérettel mellett, az urak udvaraiban énekelte. Így látjuk őt Daruvárott, Verbőczy Imre tolnai főispánnál, majd Nagyszombatban, sőt Erdélyben is, névszerint Bonyhán (Küküllőmegyében) Bethlen Farkasnál; utóbb Kassán települt meg, hol szigorú körülmények, s majdnem folytonos betegeskedés közt öt évet töltvén, szorgalmasan folytatta az irogatást. Megszaporodott munkáival, minthogy azon időben Magyarországon nyomda nem volt, azok kiadása végett, de kétségkívül az erdélyi legújabb eseményeknek helyszínén megírhatása végett is, 1553-ban Kolozsvárra költözött, hol egyéb kisebb munkáin kívül, „Erdélyi historiá“-ját versben mint a többi, megírván, ezt némelly más dolgozataival együtt „*Chronica*, Tinódi Sebestyén szerzése. Kolozsvárott. 1554.“ czimvel két könyvben közrebocsátotta Hoffgrefnél, 4-rét; s Ferdinánd királynak ajánlotta, kiről mondja „Sok malaszttal szeret engem, hogy különb-különb fejedelmeknek, császároknak, királyoknak, hercegeknek hadokat, viadalmokat, rhytmus szerint, magyar nyelven énekekben szép nótákkal énekelni tudom.“ Milly magas figyelemmel volt Ferdinánd Tinódi történeti énekei iránt, onnan tűnik ki, hogy az Egervár viadaláról való éneket, udvari történetírója, Zsámboki által deákra fordíttatta volt. Ez évben megszűnnek Tinódi munkásságának bizonyos jelei. Annyi áll, hogy ő munkái kiadása után, Erdélyt elhagyta, s Nádasdi Tamás szolgálatába állván, életének utolsó éveit ennél töltötte, hol sanyaru de feddhetlen életét nem sokára be is fejezte. Halála idejét nem tudjuk, de azt igen, hogy özvegye 1559. májusában egy Pozsgai György nevű nemesnél volt ismét férjnél, ki Kassán kereskedést üzött. Gyermekai közül az egy Sándornak maradt fenn emlékezte, ki Békesi Gáspár szolgálatában állván, ez által 1575-ben Antalfi Imrével Konstantinápolyba küldetett követül, hogy Amuratot Bátor István ellen ura részére megnyerje. De a szultán kiadván a követeket Bátorinak, fejük vétetett, s ezzel a Tinódi név rövid kelet után ismét kitöröltetett évkönyveinkből.

Munkáit az ihletett lantosnak itt nem részletezzük. Becses szakmunkák érdekesen tárgyalják azokat. (Olv. Toldy: A magyar költészet története. I. köt. Pest. 1854. 8-r. 160—171. ll. — A magyar nyelv és irod. kézikönyve a mohácsi vésztől a legújabb időkig. I. köt. Pest. 1855. 8-r. 66. l.) Mindazok három osztályba soroztatnak. I. Történeti költemények, tizennyolcz darab. — II. Bibliái költemények, két darab. — III. Tan- és feddő-énekek, három darab. — Elveszett munkái közt volt egy *török császárkronika*, s mint néhai t. Jankowich vélekedett, az 1556-iki *Sziget ostroma*.

Tinódi nem csak a legtermékenyebb volt XVI. századbeli dálnokaink között, hanem mint rimes krónikák írója a legfontosabb is, és korának eseményeire egyik legtekintélyesebb kutató, mellyből egykoru s újabb történetírók bizton merítettek. Nincs is történetírónk, ki nagyobb pontossággal, igazságszeretettel és részrehajlatlansággal közlené fáradságos gondnal és utánjárással szemtanuktól szerzett és értelmesen összefüggesztett adatait. Azért nála nem annyira valódi költészetet, mint történeti-elbeszéléseket kell keresnünk, mellyek a historiai hűség mérfokát mindenütt megütik, miként ezt *Tinódi* maga is nyíltan kijelenti: „Igazmondó, jámbor vitézekekről értekeztem; sem adományért, sem barátságért, sem félelemért hamisat be nem irtam.“ Másik érdekébbesztő oldalát teszik *Tinódinak* az önkészített hangjegyekbe foglalt zenehangok, a bű ezen olvadékony, epedő s mélyen megható dallamai, mellyekkel a történetek száraz elbeszéléseit élő szóval adta elé, ezeknek köszönhetette *Tinódi* országos híret, s ezek, mint *Farkas Andráséi* mellett (1538.) legrégebb magyar nyomtatott kóták által érdemi, hogy őt, mint az *utolsó magyar dálnokot*, becses és jó emlékeztetben tartsuk. — De jelleme iránt is tartozunk tisztelettel: mert becsületes hazafi volt, ki a legvadabb pártosság korában minden pártokon felül tudott állani; ki szegénysége által sem alacsonyulva le nem hizelkedett senkinek, sőt a főurak féltelenségét, önző eltompultságát, viszátkodó felekezetestéget tartózkodás nélkül korholta, a haza veszélyeztetett jövőjét szemük elé állította, s a sanyargatott nép ügyét, a hol lehetett, ótalma alá vette.

Illy nemes lélek megérdemli, hogy míg él magyar, áll Buda, emlékezte el ne enyészszék.
Vass József.

Az új haza.

Munkács felett az ormon Álmos hadnépe áll.
Ragyogva ing kezében öldöklő kopjaszál,
Kelet fuvalma lebben fűvön, falombokon,
Miként ha így susogna: Isten hozott rokon!

Oh milly nagyon örülnek az őszhaju apák,
Hogy a régen óhajtott hont megtalálhaták,
Megalhniok gyönyör lesz, ha siri hantokul,
Följök a magyar föld göröngye domborul. —

Nagyapja mellett a kis gyermek repesve jár,
Mint télutó haván az első tavasz-sugár;
Szép tarka vadvirágot szed és elandalog,
Mig két szemén az őznek futó könycesepp ragyog.

A gyermek föltekint rá mosolygva édesen,
És kérdi, hogy miért sir olyan keservesen:
Nem sirok én — az ősz mond — bohó kis gyermekem,
Mi harmat a virágnak, az most a köny nekem!

Nézz arra messze, látod? azon a nagy helyen
Minden virág között a legszebb virág terem:
Ott a hazád ezentul, ott légy fiam vitéz,
S igaz magyar, hazáért élet-halálra kész; . . .

Az ormi légkörön most nyög és harsogva kel,
Kürtjét, a hagyományost, zöndíti meg Lehel;
A hang szilaj rivalma üvöltve bugja át
Bölcsői dal gyanánt a legkedvesebb hazát.

Mig nyögve harsog a kürt föllegverő szava,
Mint szélben a ködoszlop, meging az őszapa,
Aján törött szavának rezgése légbe hal,
Mint tar mező ölen a végső pacsirta-dal. —

A gyermek nézi-nézi folyvást a nagy helyet,
Hol még, — ha Isten adja — magyar vitéz lehet;
S a mily szépen virulók a táj virágai,
Olyan dicsők lelkének ártatlan álmái.

Mint égi csillag, a mely ragyogva mennybe néz,
Ugy áll Karpát oromján az ifju szép vitéz;
Az uj hazának földén első mi lenne más:
Mint egy kimon-lhatatlan édes szivdobbanás.

Olly bájos-ékes a táj, mező, kerekhalom,
Hol zöld vetést legyintget enyelgő fuvalom;
Majd elmosódó tájkép int csábosan alább,
Mit játszva fel- s leringat a lenge délibáb.

A ifju látja képét a szép országnak, és
Az égmagaslat emelt lelkének olly kevés;
Tévedt szemsugarával, mely messze elhatol:
A felmerült Tiszának csilláma összefoly.

A lányka is talált hont, a szive is dobog,
Szemének égi lángja ragyogva ling-lobog;
Susogva zeng fohásza szűz ajka biborán:
„Hogy a magyart az Isten vezesse a csatán!”

A lányka hő fohásza meg is halgattatott,
Reá az Isten egy pár könnyecpet hullatott:
S kelet felől szivárvány-körív karolta át
Mosolygó kék egével a legdicsebb hazát. — Kovács Gyula.

Villám Bandi, a rengeteg fia.

Népies beszély, írta ERDÉLYI JÓZSEF.

I.

Hogy a rengeteg fia nem afféle szilaj alföldi betyár volt, ki türelmetlen paripáján versenyt repül a szellővel, s csupa vadszeszélyből a ragyogó délibábot kergeti, ez nagyon természetes. A szives olvasót most a délibábok vonzó országa helyett a *Mátra* vadregényes bércei közé vezetem, hol olly költőileg susog a szellő, zug a szél, mennydörög a vihar, s hol olly vigasztalóan kong az ős templom harangja. Hol a természet óriás nagysága, boldogító valásra, a szikla tetején busuló várrom nemzeti önérzetre, s a báránfelhős ég, — mely itt közelebb van a földhöz, — vigasztaló reményre oktat.

Itt született Villám Bandi. Itt ringatták bölcsőjét a tisztes anyókák, kik már rég elmentek pihenni az ákáczfás temetőbe, mely a szűk völgy egyik pontján hirdeti a halandóságot.

Itt játszadozott a szalmásviskós falu keskeny utcái porában; itt rabolta ki az óriás bükkfák madárfészkeit; itt mászta meg, mint kövi-gyík a sima sziklákat, sulyos fájdalmára a szerető anya-sasnak, mely a vakmerő gyermektől megrettenve, a rom porladozó ablak fejfájára röpöpent, s onnan nézte vérben uszó szemekkel, mint fosztatik meg kedves serdülő fiaitól, örömeitől, s talán reményeitől.

Itt kezdett járni a korcsmába, hol vasárnaponként összegyűltek a falu szemérmes leánykái, s villogó szemű kaczer menyecskéi, azután meg azok a fekete arcú elmés cigányok, kik olly andalítóan tudnak muzsikálni, meg azok a kedves felejthetetlen gyermekkori pajtások, kiknek társaságában olly kedves a sorvasztó ittasság. Itt szitta szivébe a szerelmet, e veszélyes nagy betegségét a léleknek, mely keresztül üldözi az embert az életen, s a sirban sem hagyja megpihenni. Itt szerette meg Sűgár Katát. Itt lett rögeszméjévé: hogy Sűgár Kata többet ér a világ minden koronájánál; és hogy Sűgár Kata nélkül, kivel együtt játszott a porban, andalgott az erdőben, térdepelt a templomban, s tánczolt a csapszékben — e sok szépséggel bíró élet elviselhetlen.

— Minek is éljek én, — gondolta egy szép alkonyatkor, midőn magas csátibotjára támaszkodva nézett a magas szikláról a völgybe, hol az egyszerű falu fehérlett, s egy tiszta tágas udvaron Kata leányasszony ülölgatott; — minek bámuljam ez örökké egyforma vén napot, ha Sűgár Kata enyim nem lehet. Pedig e leány enyim nem lehet. Sűgár Mihály a leggazdagabb ember a faluban; mindenki tisztességgel köszönti és féli. Azután Sűgár Mihály büszke, rátartó, és sokkal fentebbjáró gondolatja: hogysem leányát illy hánytvetett árvának vesse. Másnak adja. Illom Petihez erőszakolja; én meg majd leugrom e szikláról a bozótos mélységbe; vagy ha halálom óráján meg talál kísértetni a gyávaság, betörök a lakodalomba, halálos birokra ingerlem Illom Petit, s mielőtt szerelmemet megalázhatná, úgy agyon szorítom, hogy az Isten sem ment meg az elkárhozástól. Ezt fogom tenni! ezt fogom tenni!

E gondolatnál szemei vadul forogtak, s arcának rémületes kifejezése teljes bizonyosságot tett arról: hogy Illom Petinek meg kell halni, ha Villám Bandi előtt lábatlankodik.

A nyáj ezalatt lejjebb haladt a bércekről, valamint a nap az égről, s midőn a nap a kékes hegyek hátánál lenyugodott, a nyáj a falu keskeny utcáján vért sűrű porfelleget.

Sűgár Kata az ajtóban állt, s midőn Villám Bandi mellette elhaladt, s vallásos komolysággal „*Adjon Isten jó estét!*” mondott, a szegény leány szívet elszorította a bánat, s a helyett hogy „*Fogadj Istent!*” felelt volna, a szomorú juhász után sompolygott, reszketve fogta meg annak reszkető kezét, s a legmélyebb bánattal kérdezte: *Mit vétettem én kend ellen?*

Villám Bandi megállt, végig nézett a gyönyörű hajadonon, s a kétségbeesés tompa hangján felelte: — *Minek jöttél utánam? minek kísértesz engem? Ha apád meglát, agyonra szid, vagy talán meg is ver. Pedig én ezt nem akarom.*

— Édesapám nem bánt engem. Vigasztal ha sirok, mert sokszor sirok. — Nem bánt engem kenden kívül senki a kerek világon.

— Már hogyan bántanálak én, szegény jó Kata? Hova beszélsz, az Isten áldjon meg!

— Bánt, nagyon, nagyon bánt. Tudja-e, mit mondott Minden-szentek estéjén édesanyám sirján?

— Azt, hogy csak téged szeretlek a világon.

— Hát akkor mit mondott, midőn Sűgár Rózi néném a takács fiával esküdött?

— Az mondtam: hogy Istenem! ha én is így esküdhethném te veled!

— S kend mégis kerül engem. Tánczra is csak néha-néha hí. Most is úgy ballagott el mellettem, mintha most láttuk volna egymást először.

— Szegény, jó Kata! Lásd én másképp nem tehetek. Tudom én jól, hogy apád téged másnak szánt. Tudom, hogy sok átok, sok keserűség érne téged, ha én utánad járnék; miattam pedig sohase átkozzanak, sohase üldözzenek.

— Nagyobb az én átkom minden átoknál, nagyobb az én keserűségem minden keserűségnél: mert kend nem gondol az én életemmel, nem gondol az én üdvösségemmel. Azt akarja: hogy annyira megleljen a bűbánat, hogy beleőrüljek, s magamat kivégezzem.

— Szegény Kata! szegény jó Kata! te nagyon el vagy tévedve. Azért kerüllek én, hogy egyetlen hajad szála se görbüljön meg. De te nem tudod a dolgot meghányi; nagynak látszó szerelmedben nem tudsz gondolkozni. Azt hiszed: hogy elég, ha szeretjük egymást; hogy a szeretet egyszersmind megzavarhatlan boldogság. Nem gondolsz arra: hogy mennyire kicsinylenek minket szegény, szerencsétlen szolgálókat a gazdák. Lásd, jó Kata! ha Illom Peti, vagy Szabó Marcsi beül a korcsmába, a szegény szolgálókat ott megmaradniok sem lehet, hacsak a vármegye kezére nem akarnak kerülni. Ugy tekintenek bennünket, mintha belpoklosok volnánk, pedig sokkal tisztábbak vagyunk náluknál, kik nagy dőlőfőségükben az Istenről is megfélekednek. Vagy mondd csak, mikor történik az, hogy egy apád-féle nagy gazda, leányát szolgálókat adja? Soha! soha! Szegény jó Kata, te még nem ismered a világot.

— Az igaz, — felelte nagy szomorúsággal a szerelmes hajadon; — hogy így van az ezen a világon, de nem kell annak mindig így lenni ezen a világon. Az én apám szeret engem, imádja az Istent, s nem akarja egyetlen gyermekét megölni. Az igaz, hogy Illom Petit jónak látná, de ő még sem akarja az én szerencsétlenségemet. Bebizonyította ezt tegnap.

— Bebizonyította?!

— Igen bizony. Illom Peti tegnap este szép cifrasallangos lovakon ide hajtattott, nagy tisztességei megkért engem, de apám uram nem adott, mert én azt mondtam: hogy inkább leszek a halál menyasszonya, mint Illom Peti felesége. Megvallottam azt is, hogy mióta érezni tudok, mindig kendet szerettem. Apám uram pedig erre azt mondotta: hogy jól teszem, hogy kendet szerettem, mert kend a legderekből ember a vidéken.

— Jaj, Kata! — kiáltotta Bandi örömittasan; — de tökéletes virágszála vagy te a szépséges természetnek! — De, ihol ni, hogy

elhaladt a nyájam, már a porát sem látom. Beszámolok, azután eljövök, hogy szépen megkérjelek. — Isten áldjon meg szép Kata! az Isten áldjon meg!

Bandi nyája után szaladt, a szép Kata pedig a házba sietett, hol a szoba földét kakukfüvekkel beszórtta, a superlátos nyoszolyát uj lepedővel befedte, s az asztalon nyugvó rézkapcsos bibliából elkezdett fenhagdon imádkozni.

II.

Mielőtt az öreg Súgár Mihály uram ő kegyelme az urasági majorból szépen tizenhat éves leánykája hófehér arcának viruló rózsáiban gyönyörködhetnék, — azon rózsákban, mellyeket egy időre elfujt helyéről a bűbánatos aggodalom szellője, de mellyeket most a reménység édes érzése teljes elevevényében visszavarázolt; beszéljük el: minő legény volt Villám Bandi, milly szerepet játszott a környéken, s miért neveztek őt a rengeteg dalosának.

Villám Bandi egyike volt a Mátra legszebb s legderekabb legényeinek.

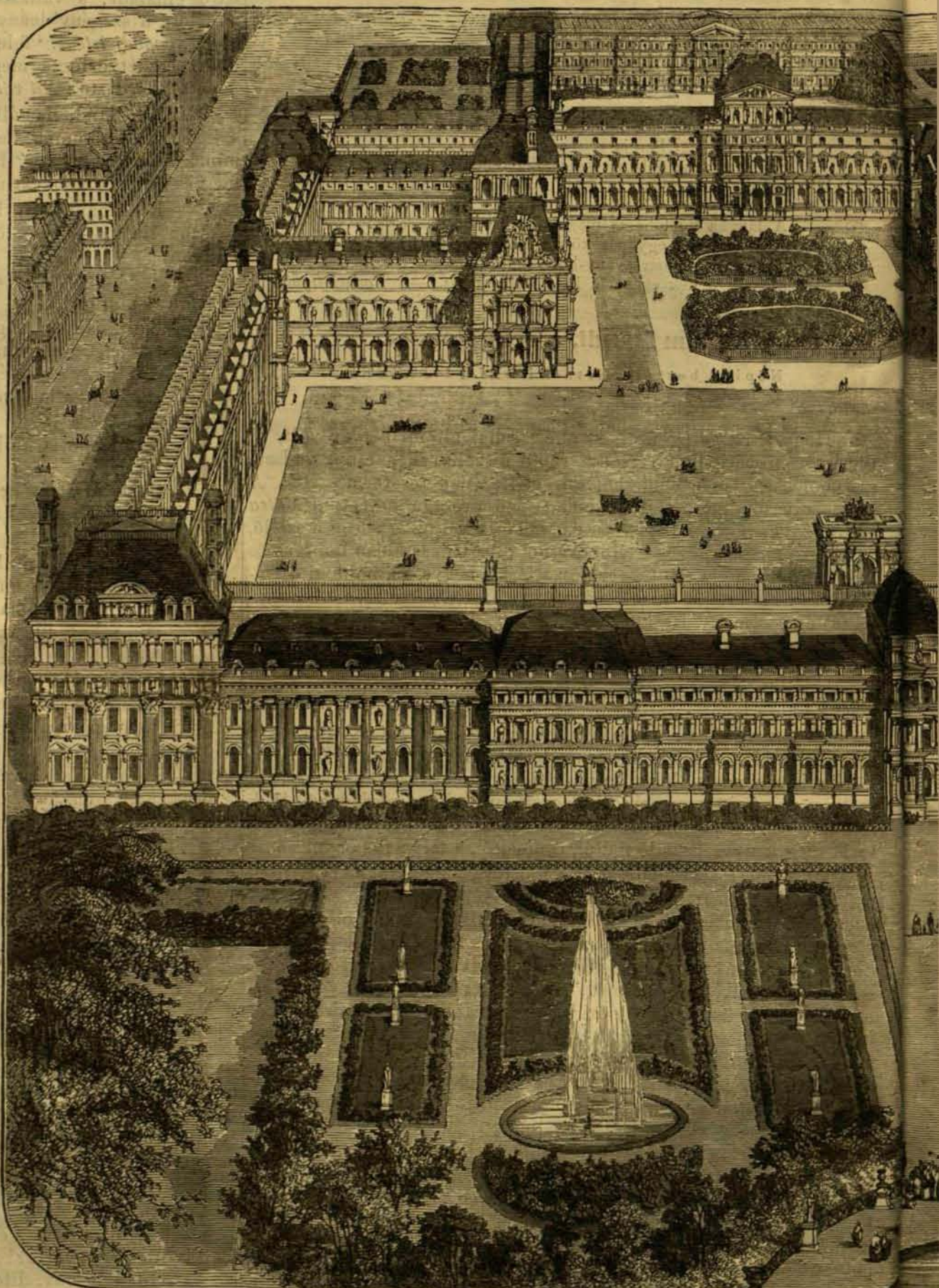
Arcza fehér volt, mint a patyolat; szem- s vállaira lelógó gazdag ragyogó haja, a legsötétebb fekete. — Termete deli s megdöbbentőleg magas; kifejezése hősies s elragadólag vonzó. Öltözete mindenkor tiszta, mint arcza, s midőn gazdagon kivarrott, s a legszebb virágtáblához hasonlítható szűrében, rézptykével fedett mellényével, lobogós kivarrott ingével, szájránctu gatyájával, pengő sarkantyus kordovány eszímájával s pántlikás rózsás rézbetűs süvegével a templomban megjelent, minden leány földre sütötte szemét, s imádságát abbahagyva arról gondolkozott: milly nagy boldogság lenne, ha Villám Bandi őt szeretné.

Villám Bandi továbbá ép oly utált volt a legények között, mint szeretett, és csodált a leányok és menyecskék koszorujában. Utálták őt, mert érezték felsőségét. Mert ő volt azon egyetlen az árva legények között, ki nem akart félni a gazdagabb parasztoktól. Mert ha valaki ellen a korcsmában igazságtalanul felröffenek, s a gyengébbeket, s a bátortalanabbakat a hetykék le akarták verni; ő volt a lázadás letörője, s az igazságszolgáltatás rögtönítelő bírása. — Mert Villám Bandi ép oly lovagias volt mint nemes, és mert Villám Bandit alattomban még ellenségeinek is tisztelni kellett. Ezért utálták őt; ezért volt neki a fiatalság között több ellensége, mint akármelyik lókötőnek a vidéken, kit köznyelven a „kösségek átkának“ szoktak nevezni.

Végre Villám Bandit azért neveztek a rengeteg dalosának mert a mohos sziklák párkányairól egész nap és sokszor egész éjjel lehetett hallani az ő furulyája mélabus zengését. Mert oly szépen, s oly bűbájosan tudta játszani azokat a szomorú magyar népdalokat, mellyeket nagyrészt maga teremtett, s mellyeknek mása az összes világban nem létezik, hogy az erdő csacska madarai szegyenülve hallgatának el, s a kóborló fuvalom, gyönyörködni,

a mellette viruló csipkebokorba rejtezett. — A milly szomorú és boldogtalan volt Bandi a mai nap alkonyatáig, ép oly boldognak és szerencsésnek érezte most magát, midőn a holdvilág kezdetlen teljes fényében felragyogni, s világot gyújtott a felszámíthatatlan terjedelmű mindenségben, s a számadó öreg juhász parányi szobájában.

— Adjon Isten jó estét! — kívánta a szobába lépő Bandi, miatt gondör fürteiről a czifra süveget leemelte.

A Tuileriák kertje, pája

— Fogadj Isten, fiam! — felelte az őszbevegült juhászgazda, ki a buborék hófehér padkáján, ártatlan unokáival játszadozott.

— Azért tértem be, Ferencz bátyám, mert egy szóm volna kegyelmedhez. — Az öreg juhász felkelt, s egész szívességgel kérdezte: — Mit kívánsz, édes fiam?

— Hát csak azt akarom megmondani: hogy tudja-e kegyel-

med, miért voltam én olly bús mindég, mint akármeltyik szomorú füzfa a Tarnaparton?

— Sokszor kérdeztem tőled, Bandi öcsém, de soha sem birtam kivenni.

— Most megmondom bátyám uramnak. — Én Sugár Katát módtalanul szeretem.

— Biz ezt nem a legokosabban cselekszed Bandi öcsém, mert

— Én is illetéknépen okoskodtam, édes jó bátyám uram, ezért szenvedtem olly sokat, mintha valami nagyon kinzó betegség nyomott volna; de most már nem így gondolkozom. Sűgár Kata szeret engem, s feleségem fog lenni.

— Dehogyan lesz, már hogy lenne?! Atyja, Illom Petivel összetörödteti, s azután szépen elfeled, valamint hogy te is el fogod feledni, mint a hogy ezt a teremtő Isten, szokás szerint bölcsen szokta elintézni. —

— De feleségem lesz, bátyám uram, mert Sűgár Mihály uram ő kegyelme is így akarja.

— Hogy mondtad, fiam? Mondd csak még egyszer. — Jól van, jól, most már hallom. — Kitől hallottad-e kópéságot?

— Katától, édes jó bátyám uram!

— Katától?! — Furcsa! — Kata hugom soha sem szokott hazudni! — Tyü fiam! be fura ember lesz belőled! — De nem hihetem, lehetetlen ezt így elhinnem.

— Hát győződjék meg kegyelmed. Jöjjön velem az öreg Sűgár Mihályhoz, s kérje meg számomra a leányt.

— Ha így van, szentül lesz biz az, nagyon is helyesen lesz. — Elmegegyek, megtudakolom, s azután, ha jól üt ki a sor, ollyan lakzit csapunk, minőt még nem látott a Mátravölgye.

A jó öreg Ferencz gazda, a bubos mellett lóggó terjedelmes juhászbundáját leemelte, azután felhajította azt összetörödtött vállaira, s a holdfényben firdő udvarra kidöcögött.

Dobogó szívvel ballagtak az eperfákkal körülültetett házak előtt, s az esti harangszó kíséretében leemelt főveggel haladtak a falu széléig, hol nemes Sűgár Mihály uram ő kegyelmének két kéményes nagy kőháza fehérlett.

(Folytatás következik.)

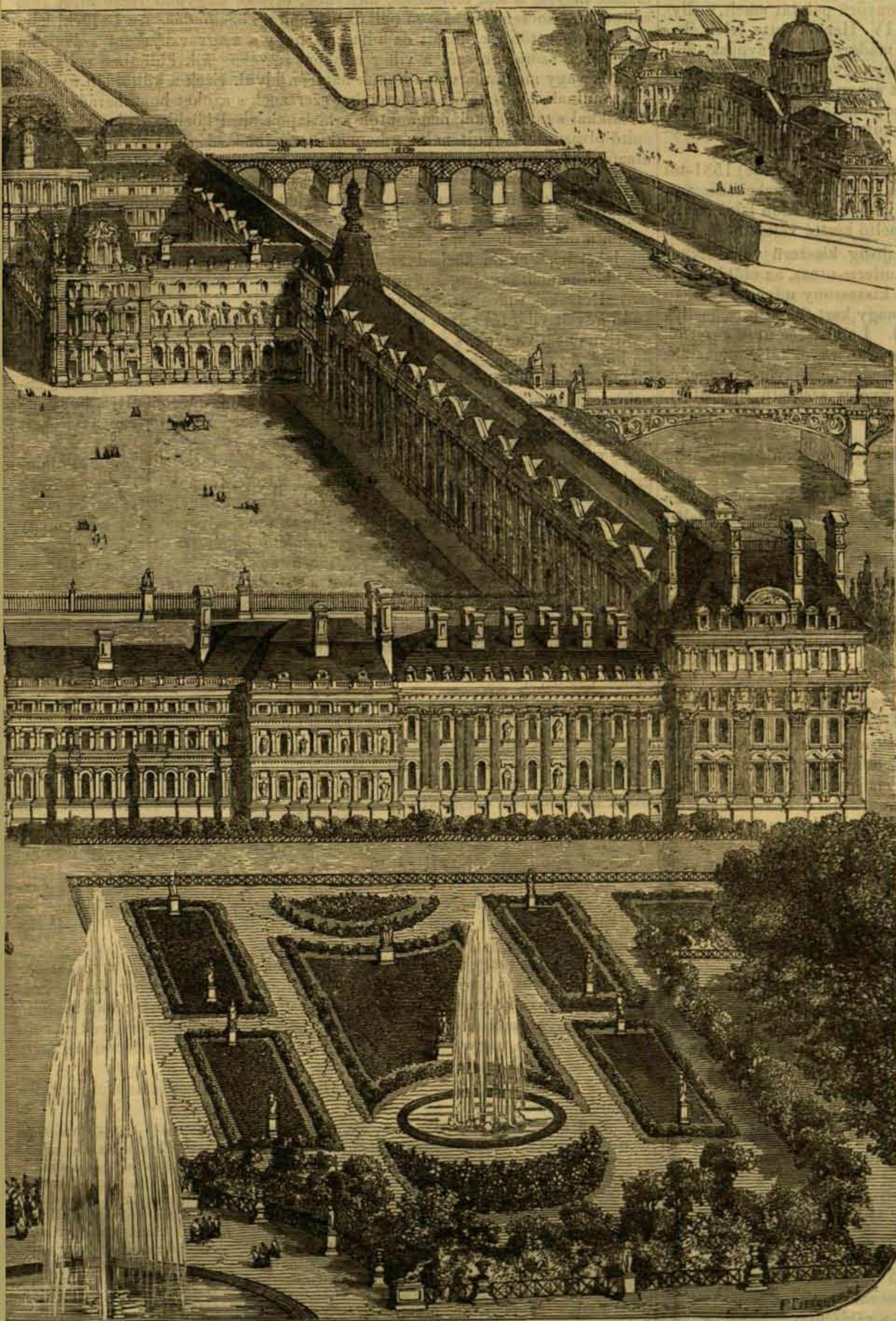
A Tuileriák kertje, palotája s a Louvre Párisban.

Páris legnagyobb építészeti nevezettségét mutatjuk be az itt közlött képen olvasóinknak. Naponkint említik a hírlapok a czimben megnevezett tárgyakat; illő, hogy tudjuk, mit értsük alattok.

A mi volt egykor a magyarnak Budavára, az most a francziának a Tuileriák palotája. Már közel két század óta bölcsője és székhelye ez királyainak, kiinduló pontja dicsőségének, balsorsának, jólétének, nyomorának. A francia ép azon kegyelettel emlékezik erről, mint egykor a magyar Budavárról. A magyarnak életében többször meg kellett fordulni Budaváron, hogy lássa a királyt, annak fényét, dicsőségét. A francia ugyan ez okból látogatja a Tuileriák palotáját s ha a vidékre avagy magában Párisban is este haza vergődik családja tüzhelyéhez, el nem mulasztja elmondani: „voltam a Tuileriákban is, sétáltam annak kertjében és láttam az udvart.“

Azon helyet, hol most a Tuileriák szép kertje és a palota áll, a XIV. században még „homok gödrök“-nek (les Sablonnières) nevezték. Innét ástak s hordtak építéshez a városba homokot, sőt ekkor már téglavető (tuilerics) is voltak ott, melyektől származott mainapig megtartott neve.

Egy „Hôtel de tuilerics“ czimű vendéglőféle állt a téglavető mellett. Később 1416-ban e tér a mészárosok vágóhidjainak helyéül lón kijelelve, s csak száz évvel később jöttek a Tuileriák a francia királyi udvarral közelebbi összekötésbe. A tér elején állt ugyanis Neuville de Villeroi Miklós

a Louvre Párisban.

tudhatnád: hogy Sugár Kata nem neked való; hogy ő gazdag, te pedig szegény árva vagy, kit a falu közköltségén neveltek; hogy nagyon nagy gát a te szegénységed, a te boldogságod előtt. Azért is, kedves fiam Bandi! soha se erőködjél. Verd ki fejedből a szerelmet, s az Istenben bizva, nyugodjál meg sorsodban, melyet az idő bizonyára még jobbra fog fordítani.

királyi hivatalnoknak egy háza, melyért 1518-ban I. Ferenc király a Chante-Loup jószágot adta, és pedig azért, mivel az anya-hercegné beteges levén, az orvosok tanácsára a királyi palotát szabadabb légen álló lakkkal kelle fölcserélnie. De a királyné igen unatkozott e zárdai elvonultságban s a házat a Dauphin (trónörökös) házmesterének ajándékozta.

E téren tartották a lovagjátékokat, de miután egy torna alkalmával II. Henrik király veszélyes sebet kapott s a Tournelles palotában meg is halt, mindenki került e helyet, mint elátkozottat. Medicis Katalin elhagyta, s IX. Károly lerontatá. Később azonban Katalin a telek közelében levő részeket megvásárolta, reájok virágkertet ültetett s gyönyörű palotát emelt, melynek ma is áll egy része. A kert az azonban csak IV. Henrik tette jelentékenyebbé, ki abban fákat ültetett, állatseregletet, madár- és növényházat állított fel, színházat és egy vízhangot építtetett; legnagyobb gondot azonban a tévkerthez (labirinth) fordított, melynek sötét árnyu cyprusai számos kalandnak voltak tanúi. Ekkor e kert a „királyné mulató kertjének“ nevezék és nem volt igen nagy; mindazáltal ide szokott egybegyűlni az arisztokracia virága, mint Páris legszebb sétányára.

A kerttel határos s nagy kiterjedésű nyulak mezeje (garenne) 1581-től 1630-ig pusztán állt; akkor építettek reá házat a király vadászebei számára. Aztán a király a tért Regnard komornyikjának ajándékozta azon feltét alatt, hogy azt művelés alá vegye s szomszédságához méltó kertté változtassa.

A Tuilerie-kert mindemellett is XIV. Lajosig kisszerű volt. Ekkor Lenôtre kertész terve elfogadtatván, a térről a tuilerie-utca, az előbbi kert, az eb- és tengerinyul-istálló, a korcsma és Guise kisasszony udvara, gyorsan eltűnt és mindezek helyét csakhamar gyönyörű nagy kert foglalta el, melynek legnagyobb része ma is változatlanul fennáll. Lombsátor utak vezettek virágágytól virágágyhoz, melyek a legválogatottabb virágokkal pompáztak; a tuileria-utca helyén dombozat (terasse) emelkedett, gyönyörű virágedényekkel és szobrokkal. A kert vége felé egy nyolcz szegletű tó ásott, mely mai napig is meg van. E kert ez időben szépségre nem találta párját a világon.

XIV. Lajos a Tuilerie-palotában keveset lakott, egészen Montpensier kisasszonynak engedte azt át.

A kert mindig nyitva volt mindenki előtt, s az örök csak a szennyesen öltözött utasíták vissza; 1703-ban azonban a szolgálaton kívüli cselédeket kitiltották onnét. XV. Lajos alatt Medicis Katalin lóistállót leronták, hogy helyet szerezzenek a lovagló-akademiának. Ez épület egy részében tartá a forradalom alatt az alkotmányozó-gyűlés üléseit. Midőn XVI. Lajos Versailles-ből visszahozták, a főlháborodott nép a Tuilerie-kertre rohant s egy részét szétrombolta; a Konvent pedig, hogy a volt királyságnak emlékéit is eltörölje, krumpit rendelt abban természetni. I. Napoleon ismét visszaállítá, de nem az előbbi fényvel. Így maradt az a restauratio alatt is, kivéve, hogy a fasorok közé szobrok jöttek.

Lajos-Fülöp az épületet nagyobbítani akarta, illetőleg tovább építeni, s kiegészíteni, hogy a Karoussel-tér zárt körű legyen s udvart képezzen; de a kamarák nem szavazták meg a költséget, utalván a királyt magas évdijára (civilliste). A megbántódott király most a Tuilerie-kert egy részét rácszal elzáratá a közönség elől, mely „elzárt rész“ (la partie réservée) nevet kapott. III. Napoleon azonban e zárt tért megnagyobbítá, és hozzá vette a kertnek csaknem felét. E részben nagy szorgalommal folyik a munka; s a kert igen tetemes szépítő változásokon megy át.

Képünk előterén látható a kert egy része, a Tuilerie-palotával, mögötte a Karoussel-tér I. Napoleon diadalívvel; e téren hátul ismét kert tűnik föl, mely a régi Louvre épület előtt áll, e mögött látható hátul az új Louvre. Az új és régi Louvre közt áll a pázsitos Lajos Napoleon-tér. A jobbsó szárny-épületek neve rendre: Mollien, Denon és Daru, a balsóké: Turgot, Richelieu, Colbert. Ez épületek mind összefüggnek egymással egy egészsze és összesen képezik a francia császári lakot, melynek e szerint nagyszerűségére, szépségére nézve nincs mása a világon. A két hid neve: az előtérben a Karoussel-hid; a háttérben a régi Louvre épülethez csatolt Sully-hid.

A régi Louvre már 1204-ben épült és kezdetben államfogház volt. Mostani alakját I. Ferenc francia királytól nyerte, ki is 1541-ben kezdé építeni; IV. Henrik a Tuilerie-palotával akarta összekötni, utána majd minden uralkodó épített rajta, míg végre I. Napoleon 1812-ben befejezte; III. Napoleon pedig csakugyan összeköté azt a Tuileri-ákkal, ki alatt ez építkezésekre s általán a császári lak kijavítására s diszítésére 1857 végéig 35 millió frank ment fel s a teljes befejezésig tán még ugyanannyi lesz szükséges. A régi Louvre épületét a 14-ik Lajost követő királyok már nem látták többé; de raktára lett az az általuk összehalmozott műkincseknek. Nagy festők remekei, ódon (antik) és újabb szobrászművek, görög, római és egyiptusi régiségek s egyéb műnevezetességek tára ez ma, millyet alig mutathat fel még egyet a világ. Az ódon szobrok osztálya 500-nál több darabot mutat fel; egy más osztály a 16-ik és 17-ik század szobrai foglalja magában; a képtár híven képviseli a különböző osztályokat; a régiség-tár 9 nagy termet foglal magában. Van ezenkívül nagy könyvtár is, de a mely nem nyilvános.

A Tuilerie-palota homlokzata 85 öl hosszú, XIV. Lajos után csaknem rendszeren itt laktak a királyok. A forradalom alatt ebben tartá a Konvent gyűléseit; a császárság alatt a kormány székhelye volt; III. Napoleon pedig valódi császárilag feldiszítteté. Eredetileg nem birt a mai alakkal; illyenné csak a különböző korszakokon át folytatott építés alatt lett.

Párisnak méltó díszé a császári lak; valamint maga a francia nemzet is büszkén mutathat reá, ha nagyszerű építészeti s történeti emlékekről van szó.

László Károly levelei Amerikából. *)

A Vasárnapi Ujság számára.

I.

A Tehuantepeki földszoros.

Minatitlan, Mexico, okt. 17. 1858.

Kedves szerkesztő ur! Hitte-e, hogy valaha még ezen Oceánon tuli messze helyről is lesz levelezője, melynek, olvasói nagyobb része hírét sem hallotta. „Nincsen kár haszon nélkül“, mond a közmondás. Az 1849-ki kárnak is van a többek között az a haszna, hogy a magyar ifjaknak számai, ha nem ezrei, szórattak szét a világ minden részébe, kik különben soha sem mentek vagy mehettek volna honuk határán kívül. Ezek a külföldön nyelveket tanulnak, tapasztalást, ismereteket szereznek s azokat honmaradt honfitársaikkal s társnőikkel magánuton s hirlapok által közlik, azoknak kedves építő olvassmányt nyújtanak s a honnak használnak. Én is egy vagyok ezen utazók közül, már amerikai Egyesült-státus-polgár, de még magyar fi, mert azért, hogy jó amerikai polgár vagyok, rossz magyar hazafi soha sem leszek. Forró kívánságom, törekvésem, csekély tehetséggel szülőföldemnek használni. Ez indított arra is, hogy én, ki közönség számára soha sem irtam, most midőn a magyar nyelvben már hátrább vagyok mint voltam tíz évvel ezelőtt, leveleket írjak az ön közkedvességű lapja olvasói számára, kik, reményem, szándékom méltányolva, stylusomnak irgalmas bírálói lesznek.

Politikai tudósításokat ön tőlem ne várjon, részint, mert én a civakodó mivel világtól szinte elkülönözve professiónnak élek, részint, mert én politikus nem vagyok, s politikámi nem szeretek. Leveleimben — ha azokat ön közlésre érdemeseknek találja — írni fogok az országról, a vidékről, hol megfordulok, írni fogok az éghajlatról, a földről, a termékről, a népről s ennek szokásairól, öltözetéről s t. eff. Szóval mindenről, mi, gondolom, hogy érdekes lehet az ön olvasóinak. Ezen levelemben kezdek szólni az ugynevezett „Istmo de Tehuantepec“ (Tehuantepeki földszoros-ról.)

Ezen, mind növényzeti, mind földészeti, mind történeti, mind ethnologiai tekintetben igen érdekes tartományról kötetekre menő könyvet lehetne írni; de illy terjedelmes leírást az ön lapja nem közölhet, azért az én szándékom, leveleim által az ön lapja olvasóinak ezen tartományról csupán egy hirlap-olvasónak szükséges és elégséges általános ismereteket szerezni.

Az ugynevezett Tehuantepek földszoros fekszik a Mexikói nagy kiterjedésű köztársaság legdélibb részén, hol a szárazföld legkeskenyebb, a 16—18¹/₂ északi szélesség és a 16—18 washingtoni nyugati hosszúság között, s kiterjedésére nézve mintegy 871 □ német mérföld. A tartomány ezen név alatt ma már csak névvel létezik, mert valósággal az négy darabra van vágva a szomszéd négy státushoz, névszerint Veracruz, Oaxaca, Tabasco és Chiapához, csatolva.

Ezen tartomány nevezetességre kapott mostanában azért, mert egy amerikai Egyesült-statusi társulat ezen földszoroson keresztül épen most egy szekérutat csináltat, olly szándékkal, hogy jövő novembertől kezdve az Egyesült-statusok keleti részéből Kaliforniába menő levelek, röpiratok stb. itt vitessenek keresztül a társulat által, melyért a társulat az Egyesült-statusok kormányától évenként kapna mintegy 80,000 dollárt. Ha a társulat azt képes lesz tenni s a díjt fogja huzhatni, akkor mindjárt egy vasut építésébe kezdenek, mely igen csekély akadályal s olcsón építhető. — De nekem nem czélom e tárgyról írni.

Topographiai szempontból Tehuantepek-et három főrésze lehet osztani, u. m. Atlantiki lapály, Csendes-tengeri lapály és a kettő közötti hegyes völgyes vidék. A két lapály földje, minőségét illetőleg, egymástól nagyon különbözik.

A Csendes-tengeri lapály nagyjából homok, mellyen a száraz évszakban, különösen april és májusban, minden fű és bokr száraz, és az egész lapálynak gyász kinézése van, és a hőség rendkívül tikkasztó; hajókázható folyója még az esős évszakban sincs, s azon folyamoknak, melyek az esős évszakban Dráva nagyságúak, hollétét a száraz évszakban csak száraz mély medreik mutatják.

Az Atlantiki lapályon 3—4, még a száraz évszakban is hajókázható fo-

*) Reményünk van, hogy e cím alatt az év folytán gyakrabban fogunk az Oceánon tuli világrészről érdekes közleményeket nyújthatni olvasóinknak. László Károly ur, ki azokat írni igérte, volt honfitársunk, most az Egyesült-államok polgára, a Vasárnapi Ujságnak egyik előfizetője, kibén sem az idő, sem a tér távolsága nem olthatá ki a hazaszeretet szent lángjait, s azon életrelvő magyarok egyike, kik tehetségeik és szorgalmuk által a merőben idegen viszonyok között is képesek voltak pályát törni, mellyen mind maguknak hasznára, mind pedig eredeti hazájuknak becsületére tudtak válni. Valamint ezek is mindig sovár pillanatokkal, s érző kebelük fordulnak vissza felénk; színty megcsókoltuk mi is részvevő lélekkel nézni azok boldogulását, kiket a sors messzire elszakított körünkől. Nem tekintve azért e közlemények ismeretterjesztő, népismeit tartalmát, ugy hiszszük, hogy közönségünk már csak a fentebbi szempontból is szívesen veendő azokat. — Aljon itt még néhány adat a levélíró egyéniségéről. László Károly mintegy 10 évvel ezelőtt hagyta el hazáját. Évek óta nem volt alkalmá magyarul beszélhetni, s azt mégis olly tisztán írja, hogy írásán semmi legkisebb változást tenni szükségesnek nem látunk. Mióta innen elment, számtalan országon hányódott, vetődött; számos ország nyelvét kellett megtanulnia, hogy élhessen. Midőn az északamerikai Egyesült-államokba érkezett, végre szabad tér nyílt előtte, itthon szerzett mérnöki tudományával élelmét keresni. 1852. óta különféle vasutépítéseknek s Washingtonban kormányhivatalnoknál volt alkalmazva; 1857-ki ősz óta pedig Mexicóban a „Tehuantepek földszoros“ általános fölmérésénél foglalkozik. Olly érdekes vidék ez, mellyet még utazók sem igen méltattak eddig meglátogatásra, s mellyről az európai közönségnek alig van egyéb fogalma, mint valami mesés országról, egy Eldorádóról, hol minden csupa arany és boldogság. Igéretét bírjuk tisztelt hazánkfiának, hogy hónaponként egy illy levelet küldend a Vasárnapi Ujság számára. — Ohajva várjuk azokat. — Szerk.

lyó van, melyek közül kettőn, t. i. a „Coatzacoalcos“-on és „Tonalo“-n tengeri hajók is felmehetnek 20—30 angol (4½—6½ német) mérföldnyire. Ezen lapálynak nagyjából az esős évszakban (június, július, augusztus, szeptember és október) a kiáradt folyók által vízzel borítottak, és nagy része még a száraz évszakon által is mocsár marad. Ezen lapályon helylyel-helylyel nagy kiterjedésű vízenyős legelők vannak, melyeken a szarvasmarhák és lovak ezrenként tenyésznek, minden gond s költség nélkül oly vad állapotban, hogy azok be nem hajthatók s megfogni őket csak hurokkal lehet. Különböző ezen egész lapály erdővel van borítva. Emelkedettebb részei gyéren népesedvők s általában az egész lapálynak a földje igen termékeny s a növények képzelhetlen buján nőnek.

A közép hegyes résznek csak néhány völgyében vannak néhány falvak, különben az egész egy erdővel borított földmívelésre alkalmatlan hegyes völgyes vidék.

A tartománynak nyugati, de kivált délnyugati részeiben található sok falu- és város-romok, mérföldekre nyúló erős, omladozó védfalak, roppant emlékoszlopok maradványai, s a századok viharain diadalmaskodott, szilárd — többnyire templomul használt — épületek s t. eff. élő bizonyosságai annak, hogy ezen tartománynak századokkal ezelőtt nagyobb számú, férfiasabb, hősiebb, értelmesebb és szorgalmasabb lakosai voltak, mint a mostani 65—70 ezernyi dologtalan, elaljasodott, elkorcsult keverék népség.

Ethnologiai tekintetben a lakosság ekkép osztható fel: *európaiak, kreolok, mesticsek, mulattok, zambok, szerecsenek és indiánok.*

Az *európai része* a lakosságnak már igen csekély, s áll a kihalt francia telepítvények maradványából s néhány német és spanyol beköltözőből. Csaknem kizárólag ezek a kereskedők és kézművesek, s a tartományban látható igen kevés civilizáció ezeknek köszönhető.

A *kreolok*, a spanyol hódítók származékai, teszik nagyobb részint a fehér népséget. A polgári és katonai hivatalokat ezek viselik; a tartomány nagy része ezeknek ősi birtoka, de minthogy ezek még a tisztességes munkát is lealacsonyítónak, ősi származásukat bemocskolónak tekintik, alig van a földön társadalmi szervezet — Magyarhont kivéve, — hol a tulságos gazdagság a tulságos szegénységgel gyakrabban találkozunk, mint itt. Nem elég az, hogy ezen osztály dologtalan, hanem azon kívül fényűző, „hazard“ kártyázó, s vendégeskedést s vendéglést annyira szenvedélyesen szerető, hogy birtokát zálogosítja el néhány száz „peso“-ért (1 peso = 1 dollár, mintegy 2 pft.), hogy egy vendégséget s tánczvigalmat adhasson, a midőn a háziúr és asszony igazán elmondhatja „ma hopp, holnap kopp.“ Ezek általában igen vendégszeretőek. A földszorosan szétszórt kevés tanultság ezen osztály kizárólagos birtokában van. Ezen osztály a fényt rendkívül szereti, nyergeik s kantárjaik ezüsttel vannak terhelve, s öltözeteiken száz meg száz dollárokra menő arany és ezüst csillog. El szerint láthatja ön, szerkesztő ur, hogy a fentebbi tulajdonságok s hibák a sujtásos magyar nemességnek nem kizárólagos sajátjai. De a fentebbieken kívül vannak az itteni kreoloknak oly tulajdonságai, melyek — örömmel, büszkén mondhatom — a magyar nemesség karakterét nem mocskolják, ezek: az elasszonyosodottság és erkölcsi élet. A törvénytelen házasság közöttök általánosan divatos, s azt nyilvánosan teszik. Vannak példák még arra is, hogy testvér nővérevel él titkos házasságban; sőt hallottam példát arra, hogy egy kreol saját leányát vette nőül

nyilvánosan, ki saját nővérevel titkos házassága gyümölcse volt. Az ily népnek a föld színéről el kellene töröltetni.

A *mesticsek* a kreol és indián vér keveréke. Feltűnő az, hogy ezek többnyire törvénytelen ágy szülöttjei, s bár igen kevés van közöttök, ki az egyházi anyakönyvben a szülői neveit benn találhatná, fényes származásukkal még is büszkélkednek, és gyalázatjuk béreül, az apai örökségben osztoznak. Mert a szülő az ily gyermekeket is elismerik és szeretik; s ez a tiltott szerelem okozta mocskot egy kissé lemossa. Ezek a *mesticsek* a velők született értelmességén kívül bőrük világos színének köszönhetik, hogy a társaságban közép rangú hivatalokat, állásokat kapnak.

A *mulattok* a benszületett fehérek és felszabadított szerecsen-rabszolgák származékai, nem nagy számmal vannak, s az egész tartományban szét vannak szórva. Rendesen indigo és cochineal természetességgel foglalkoznak.

A *zambok*, gunynéven „lobos“ (farkasok) indián és szerecsen félvér. Ezek se nem értelmesek, se nem szorgalmasok, se nem józan életűek. Leginkább a tartomány déli részében laknak.

A *szerecsenek* munkás nép, de igen kevesen vannak.

Az *indiánok*, kik a tartomány népességének legnagyobb részét teszik, az egykori hatalmas tribusoknak maradványai, s ezek, dacára a sok változásoknak, viszontagságoknak, melyeket meghódításuk óta szenvedtek, eléggé világos ismertető jeleit viselik eredeti fajuknak. Az egész tartományban szétosztott indiánok 5—6 tribusnak a maradványai, kik az indián nyelvet észre vehető különböző dialectussal beszélik, többnyire elrontott spanyol szavakkal keverve. Ezek közül a nagyobb rész a spanyol nyelvet is jól beszéli, de vannak a népesedett tájtól félre eső részek, hol azok spanyolul nem is igen értenek.

Személyüket illetőleg, az indiánok középnél valamivel alacsonyabb zömök természetűek, izmosok, erősek, de lomhák; bőrük veresvörös színű, hajuk fekete, síma, igen durva, tömött és hosszú; bajuszuk és szakálluk ritka, kicsiny s az is későn nő, azért az enyémféle nagy bajuszt és szakált mint ritkaságot bámulják; ha vereshaju és szakállu külföldit látnak, azt nemcsak csodálva nézik, de nevetik, s a kis gyermekek töle sikoltva futnak, mint ez szemem láttára több ízben történt egygyel mérnök-segédeink közül, kinek lángszínű veres haja, bajusza és szakála van s különben fehérbőre szeplővel sűrűn borítva. Szemeik aprók, feketék; arcuk kerek, kiálló pocacsonttal és római orral; homlokuk keskeny; ajkaik vastagok; fogaik alabastrom fehérek; tekintetök buskomoly; anekdotizálni, elménczkedni őket soha sem hallani; ők igen ritkán nevetnek még akkor is, mikor arra ok van; egymással nem enyelegnek, tréfát nem űznek. Feltűnő az, hogy még az indián gyermekek is komolyak, annyira hogy őket játszani alig lehet látni. Asszonyaik jó idomnak s nagyobb részint szépek. Mind a férfiak, mind az asszonyok általában ép természetűek s közöttök az egész tartományban alig lehetne egy pupos hátut, bénát vagy csak kancsált is találni. Tápszatuk igen egyszerű s az leginkább gabona és vetemény-félékből áll, de a szeszes italokat rendkívül szeretik. Lakóhelyük, öltözetük s életmódjuk oly egyszerű, mint a vad indiánoké. Ruhára szükségük nincs, mert csaknem úgy járnak, mint első szülőkünk jártak az eset után; élelmüket a közös anyától csaknem munka nélkül kapják. Többre ők nem vágnak, s így szükségét nem szenvednek s szegénységükben is boldogok.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

+ (Egy sarkert-ör Mátyás király korából) cím alatt Szilády Károly kecskeméti nyomdász nál egy regény jelent meg, melynek szerzője: Gaál Karolina, V. L.-nő. Ára a 236 lapnyi kötetnek 52 pkr. vagy 91 uj kr. A kiállítás elég csinos.

+ (Sarkady István „Történeti beszélei“) két kötetben megjelentek. Ára a két kötetnek 2 pft.

+ (Szénfy Gáspár) a „Tinódi Sebestyén tizenkét dalára“ nyitott előfizetés határidejét január 15-ig meghosszabbította.

+ (Sárossy Gyula költeményei) egy kötetben megjelentek. A gyűjtemény Tomori Anasztáznak, s majd minden vers egyes honfiak s honleányoknak van ajánlva. Sárossy Gyulát jobban ismeri a közönség, hogysem szükségesnek tartanók műveit ajánlgatni.

+ (Megjelent: „Népszerű, alkalmi s rendkívüli Oltár- és Szerbeszéd, lelkipásztori szövegek s intelmek gyűjteménye.“ Ötödik kötet. Irta Grynaeus Alajos, lelkipásztortan tanára. Tartalmából kijegyezzük a következőket: Alkalmi beszéd vaspálya szenteléskor. Lelkipásztori szöveg izraelita kereszteléskor. Lelkipásztori szöveg kivégzéskor. Elméledés a végső ítéletről. Szerbeszéd keresztelt-szenteléskor. Aranymenyegzői oltárbeszéd. Szerbeszéd apáca fogadalomtételére, s felöltése alkalmával stb. A jelen kötet, melynek ára 30 pkr. vagy 52 kr. uj pénzben, valamint a négy első kötet is kapható a szerzőnél (bástyaútcza 7. sz. a.) és Hartleben könyvkereskedésében.

+ (A pesti nővendék-papság magyar egyházi irodalmi iskolája) szent Ágostonnak „Isten városáról“ írt művét magyarra fordította, s arra egy uj forintjával előfizetést nyitott.

+ (A „Magyar nyelvészet“ II-füzete) következő tartalommal jelent meg: „Uj perzsa nyelv“ Hunfalvy Páltól. „Adalékokmányok a nyelvújítás és nyelvrontás ügyében“ Brassai Sámuelről. Eszrevételek ez értekezésre, Hunfalvy Páltól. „A görög Savo képzőről“ Budenz Józseftől. „Osztyák nyelv“ Hunfalvy Páltól. „Tatay Ist. A Magyar névhajlításról,“ Hunfalvy Páltól.

+ (Egy rópiratról beszélnek), mely a nemzeti színház érdekében fogna nem sokára megjelenni, s e méltán féltendő nemzeti intézetünk hiányai pótlását, a hibák javítását, s az igazgatóság főteendőit sürgeti. Ujabb időben sok toll vásott, és sok tinta folyt színházunk érdekében, méltán lehetünk tehát kíváncsiak a jövőre, mely az eredményt ki fogja tüntetni.

+ (Hogy Szeged városa milly példásan pártolja az irodalmat), írja a „Hölgyfutár,“ kitetszik abból, hogy egy gyűjtő (Kemény ur) közelebb 150 előfizetőt hozott a következő öt lap u. m. a P. Napló, Hölgyfutár, Vas. Ujság, Üstökös és Két garasos Ujság számára. Ide nem foglaltatnak azon zemediek, kik a postán küldék be szállítmányukat, és azon számosak, kiket Kemény ezután igért beküldeni. Eljenek a derék szegediek! Kívánunk nekik boldog ujesztendőt!

+ (Bulyovszkyné asszony), mint a „Wandererben“ olvassuk, jelenleg Berlinben mulat, ott magát a német színészetre kiképzendő. Ugyan-e lap szerint első kísérletét a német színészetben nemsokára a berlini udvari színpadon akarja tenni.

+ (Elhunyt jeles színészünk, Szentpétery Zsigmondtól) egy igen érdekes kézirat maradt hátra, t. i. a pesti magyar színész-társaság 1816-iki jegyzőkönyve, melyet ő mint fiatal színész fogalmazott, s mely az akkori magyar színészet viszonyait, s állapotát ismerteti. Ez érdekes kézirat egyik magyar hetilapban közelebb napvilágot látand.

+ (Szerdahelyi Kálmán) január hó közepén a győri színházhoz megy vendégszerepelni.

+ (Szatmáry-Latkócsiné) közelebb a székesfehérvári színpadon vendégszerepelt, mely alkalommal következő darabokban lépett föl: Deborah, Nőiharcz, Koldusnő (jutalomjátéka), Angelo vagy: Padua zsarnoka. Csudáljuk, hogy a t. művésznő épen e darabokat választotta. Fölléptekor a színház mindig zsufolva volt. Első fölléptekor a zajos tapsokon kívül két koszorúval üdvözölte őt a közönség.

+ (Színházi curiosum.) A pécsi szintársulat 1858 dec. 5-én „Az uj politikai eszmádiát“ adta, melyben ily szerepek fordulnak elő: Bányai

tönkrejutott eszmadia, politikus, polihistor, craniolog, chiromantista, agyvelőkutató Sybarita. *Kati* szolgáló, a kutra járó leányok közt a legjobb dalos, csakhogy nagyon éles a hangja. *Peti* rég ideje telt, de kukoriczakapálás miatt fel nem szabadulhatott eszmadiainas, igen nagyon szerelmes. *György*, Párisban is dolgozott szabólegény. *Kortyáncsi* az amerikai mértékletességi egyesület levelező, s a dözsölő kompánia rendes tagja. *Kallos*, csapómester, ártézikutató, csillagvizsgáló, mandulaszappankészítő, jó táncos. *Szali*, felesége, szenvedélyes bába, kártyavető, jövőmondó szende hölgy — *Repcse*, szítás, halottbmondó, vászonfehérítő, barom orvos, kosárkötő. *Málcsi*, neje, műértő kásáskofa, lágyszívű, de érzékeny szerelmes. Ráza, szürszabó, de rossz, sonkolyszédő, hájvarró, szenvedélyes színjászó. *Makra*, pipafaragó, ecetfőző, beretva- és kaszaköszörűs, pálinkafőző és jeles foghuzó. *Oplitan*, kártyaművészi rendes tag, borkedvelő, egykor színigazgató. stb. E neveltséges, de egyszersmind boszantó szinlapot a „Gy. Közlönyből“ ismerjük, mely lap azonban elfeledte megemlíteni, hogy Győrben is jelent meg olly szinlap (f. é. nov. 28-án), mely hasonló megrovást érdemel. E szinlapot olvasóink lapunkból már ismerik, s nem más az, mint a *Wallburg éje*, vagy: *A szent gellérthegyi bűvös tulipán*, melylyel Csabai Pál Komáromban is olly nagy furorét (???) csinált. Ugy látszik, Csabai ur nem igen respectálja a győri közönséget, midőn olly darabokat hoz színre, mint az „*Executio Győrben a la mode de Páris*“, vagy: *Betekintett, mint Bolond Istók Debreczenbe*, melyről a szini referens azt írja, hogy az első felvonás után meg kellett szökniük. Illyen az „Egy óra“ varázsjáték, mely mult dec. 21-én került színre, s mellyről a szinlap furcsábbnál furcsább jelentést hozott.

+ (A *rigai könyvtárban Haydn Józsefnak, a híres zeneszerzőnek, egy érdekes kézírata látható*), t. i. egy olasz vig opera teljes partitúrája, melynek czime: „*L'incontro improvviso*.“ A becses kézirat, írja a „P. L.“ Eszterházy herczeg ajándéka, ki e könyvtárt — midőn 1856. a császár koronázására Oroszországba ment, — meglátogatta. Haydn köztudomás szerint 25 évig volt hg. Eszterháznál udvari zenekarvezető, s ez idő alatt igen számos zeneművet irt, mellyek mind ez ideig az Eszterházy család levéltárában őriztetvén, ki nem nyomattak. Zeneértők az említett operát igen jelesnek mondják.

Egyházi és iskolai hírek.

△ (Az *ujra disszített egyetemi templom*) oltárának ünnepélyes fölszentelése dec. 28-án ment végbe. Korán reggel már nagy néptömeg gyült össze az egyház ajtaja előtt. A beszentelés szertartását maga a hg.-primás ő eminenciája hajtá végre. A templom diszes festvényei, képei, márványzata, aranyozásai, a padok faragványai stb. meglepé a szemlélőt. Az egészen olly szerű öszhangzás ömlik el, mi nem téveszti el hatását a fogékony kebelre. Az iparszorgalom és művészet újabb kora s a mult század művészete közt kötött testvéri frigy tükröződik itt vissza. Reggel kilencz órakor az egyetem akadémiai tanácsa, az összes tanári személyzet kíséretében, a rektorális és négy karbeli jelvények elővitelével, fényes díszöltönyben vonult a templomba, hova csak a szertartáshoz tartozók s a meghívójegyekkel ellátottak jutottak be. Jelen voltak a szertartáson ő császári Fenségeik *Albrecht Főherczeg Főkormányzó* ur és Fenséges hitvese, *Hildegard Főherczeg* asszony. Az ikervárosban levő katonai méltóságok fényesen voltak képviselve, ugy szintén a polgári hatóságok és hivatalok is, jelesen a cs. kir. helyt. osztály, az orsz. pénzügyigazgatósági oszt., az orsz. főtörvényszék, a két orsz. törvényszék és a rendőri igazgatóság. Továbbá a két város polgármesterei s a bels kültanács által voltak képviselve. — Kezdődött a szertartás a szent ereklyének a főoltárba visszahelyezésével. A fölszentelés egész 11 óráig tartott, a midőn a szószékről magyar szent beszéd lön a hivekhez intézve. Ezután, körülbelöl egy órakor kezdődött a nagy mise. Mise után az összes egyetem tanári testülete ő eminenciájánál tisztelkedett, melly alkalommal rector *Virozil Antal* ő nsga. latin nyelven szólott ő eminenciájához. Délután 3 órakor a papnövelde termeiben ő eminenciája által rendezett lakoma kezdődött, mellyet Főherczeg Főkormányzó ur ő cs. kir. Fensége jelenlétével díszíteni méltóztatott. ő eminenciája latin nyelven először Császár ő Felségére, azután Főherczeg Főkormányzó ur ő cs. k. Fenségre mondott felköszöntést, mire ő Fensége szintén latin nyelven méltóztatott válaszolni. Igy lön befejezve azon emlékezetes nap, melly nem csak az egyetem, hanem Pest város évkönyvében is fényes lapot képezend.

△ (A *budai országuti plebania hívei*) dec. 19-én ünnepet ültek. Ekkor lön ugyanis fölszentelve az eddig három, de most már négyosztályu főiskolává emelt elemiiskola megnagyobbított épülete, továbbá a *Zehetner M.* községtanácsos ur által ajándékozott diszes iskolai zászló.

△ (A *városerdei Herminamezőn*) egy iskolaház építését tervezik.

○ *Csongrád községe* egy új tanyaiskola építésére 2310 ft. 46 kr. p. p. rendelt.

○ *B. Sina Simon*, Soroksár közelében levő *szent-lőrincsi* pusztáján egy iskolát állíttatott fel.

Közintézetek, egyletek.

○ (A *Magyar Akademia*) szakosztályainak a közgyűlés után első összes ülése december 27-én. Két igazgatósági tag helye levén üres, ezekre az igazgató tanács *B. Sina Simon* és *gr. Apponyi Györgg* urat választá meg, s e választása már a fölsőbb megerősítés is leérkezett. Leérkezett a jóváhagyás azon fölterjesztése is, melly a rendes tagokat fizetés szerint osztályozza. A szakosztályok jövő évi havi ülésorát is megállapíták illyképen: 1) nyelvtudomány; 2) történelem jogtudomány és bölselem; 3) matematikai és természeti tudományok; 4) megint történelem, jogtudomány és bölselem.

○ (A *Magyar Akademia*) titoknokának jelentéséből a társaság működéséről 1847 végétől 1858-ig, mellyet a társaság dec. 20-án tartott közgyűlésében olvasott fel, közöljük a főpontokat. A *nagyszótárnak*, melly 1847 végeig az I betűig haladott, *Csuczor Gergely* és *Fogarasy János* ernenyedetlen fáradozása következtében, első kidolgozása készen áll; a kezdetben csak értelmező szótárba, később a szóelemzés, származtatás, utóbb a nyelvhasonlat is fel lön véve; hátra van még a nyelvtani szók, vagyis szóképzők és ragok kidolgozása, ugy azon nyeresemények felhasználása, miket nyelvtudományunk az utóbbi tiz év nyomozásainak köszön, s az egészen még egyszeri figyelmes átegyengetése. — E mellett készülöben van tájszótárunknak egy második kötete s egy mestermű-, vagy technikai szótár is. — *Nyelv-émlékeink* gyűjtése annyira előhaladt, hogy fennmaradt középkori irodalmunk már szintén teljesen együtt van, s maholnap a nyelv belső történetének kutfői egy szakadatlan sorban lesznek összeállítva, s ez által történeti nyelvészetünk nagyobb kiterjedésben s biztosabban lesz mivelhető. — A nyelv törvényeinek kinyomozásában is szerencsésen fáradoztak a társulat tagjai; — összehasonlító nyelvészetünk e tudomány mostani világlejteltségi fokáig emelkedett. — A zenetanban *Mátray Gábor* ur sikeres kezdeményt tett, a magyar nemzeti dallam szellemének ismertetése körül, ennek századról századra bizonyos folytonosságban terjedő nyomozása által, s mellynek ép olly kivánatos, mind örvendeztető egyik eredménye, a 16-ik századbéli ugynevezett históriás énekeink dallamainak az „Évkönyvekben“ megjelenő maradványai, remélhetőleg nem egyedül itthon fognak mélyebb részvétellel találkozni. — A *bölcsészeti* osztályban különösen *Hetényi*, *Szontagh*, *Horváth Cyrill* és más tagok előadásaival találkozik a figyelem. A jogtörvény- s államtudományok szakában több tárgyak derék történeti kifejlést nyertek. — A történeti osztályban élénk és sikeres működés folyt; a nemzeti történelmi kutfők gyűjtésével egy állandó bizottmány foglalkozik. Ez két gyűjteményt indított meg; egyik a *M. Történeti Emlékek*, mellyből 4 kötet már megjelent, kettő pedig nemsokára szintén megjelenik, a másik a *M. Történelmi Tár*, eddig 5 kötetben jelent meg. A társaság az olly szükséges és mégis olly kevésbé ismert török-magyar viszonyok földterítésére is, sok gondot fordított; a török hatóságok leveleit, rendeleteit másoltatá, fordíttatá. E gyűjtemény kiadása is közel jövőben várható, mert költségei fedezésére *Tomori Anasztáz* ajánlatot tett. — A *hitregtan* (archaeologia) is gyarapodott a hazában fennlevő, s talált középkori tárgyak és emlékek megismertetésével; a társaság egy külön archaeologiai bizottmányt is nevezett ki, melly kezefogva más szakférfiakkal is, „*Archaeologiai Közlemények*“ czimű kötete elsejét már sajtó alá adta. Kevesebb eredményre találunk az *exact* tudományok osztályaiban, részint néhány tekintélyes erő elvesztése folytán, részint azon lanyha részvét miatt, mellylyel a közönség az irodalom ez ágát pártolja — mert vajmi nem buzditó az író asztalfiókja számára dolgozni. — Azon szerkezet, melly hazánknak ez évtizedben jutott, a Magyar Tudós Társaság állását is megváltoztatta a hatalom irányában. Egyleti törvény keletkezett, mellyhez kellett a Tudós Társaságnak is alkalmazkodni. — A társaság anyagi erejének gyarapításában, nem mondhatni, hogy e kedvezőtlen évtized alatt is, a magyar ne adta volna jelét régi nagylelkűségének. — A feszült figyelemmel hallgató nagy számú közönséget a tisztelő és elismerés kitörő jeleire készteté a titoknoki előadás zárpontja, mellyben kihirdeté, hogy — miut lapunkban már említve volt — báró *Sina Simon* az Akademiának házvétele 80,000 pftot adományozott. A nemes bárónak az Akademiához intézett levele, mellyet az adományozási okirat mellett beküldött, s mit a titoknok szintén felolvasott, egyaránt tett fényes tanúságot az adományozónak mind nemes hazafiui lelkesedéséről, mind a tudományok iránti igaz szeretetéről.

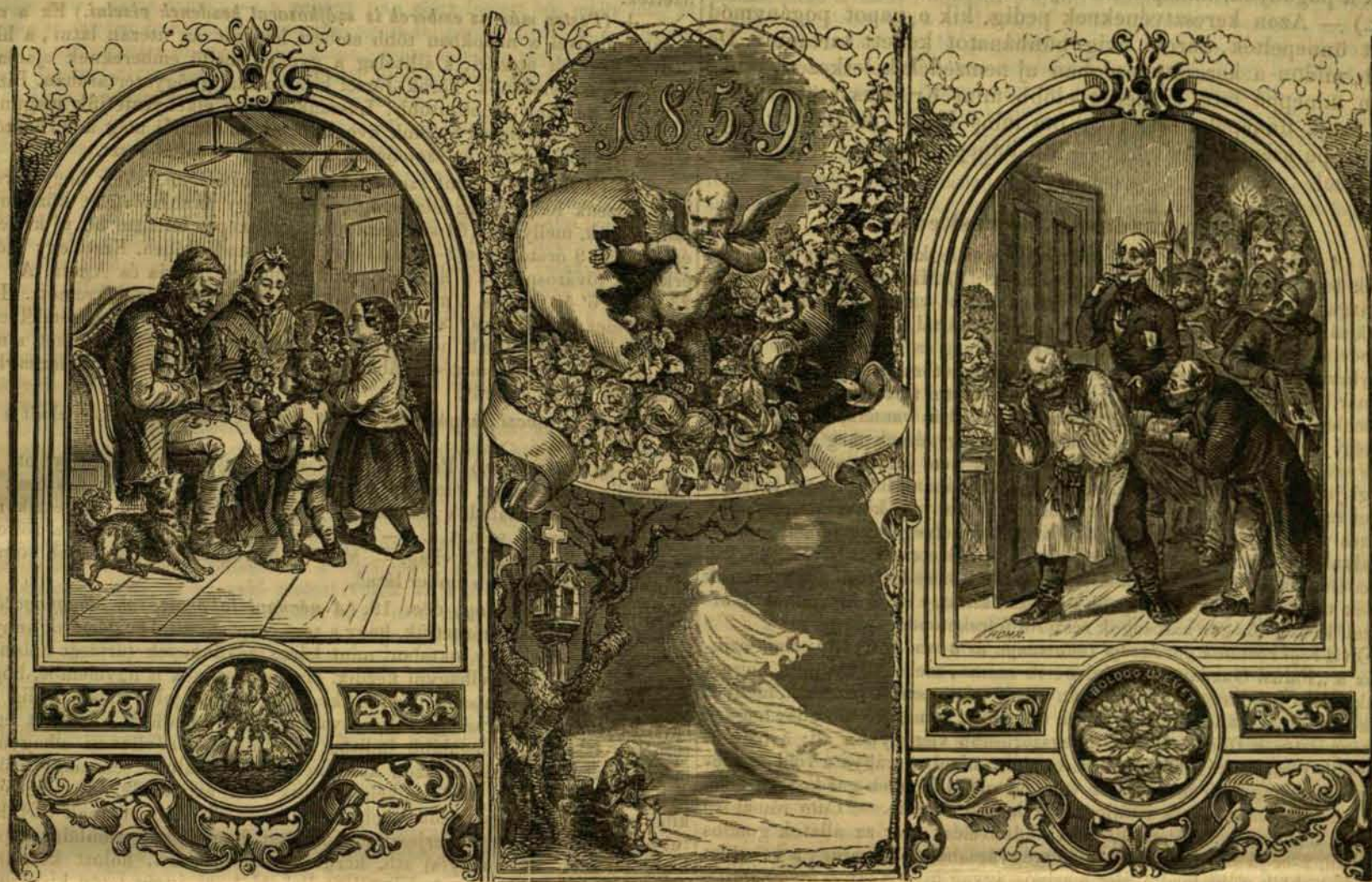
Vegyes hírek.

+ (A *sz. ferencziék templomában*) sz. István vértanu ünnepén, épen midőn a prédikáció végzetével az ájtatos hívők kifelé tödultak, egy tisztes-ségesen öltözködött jómadár keze egyik felebarátja zsebébe talált tévedni, s belőle a pénztárczát kihuzta. Azonban szerencsére tetten kapták a gazembert, s egy rendőr azonnal gondoskodott számára olly kvártélyról, mellybe, habár ingyen adják, jószántából senkisésem költözködik.

+ (*Gyöngyösi István magyar költőről*) minap több lap azon tudósítást hozta, hogy számára *Tordán* emlékkövet akarnak állítani, s e hirt azon véleményben közlötték az illető lapok, hogy a „*Murányi Venus*“ szerzőjéről, azon *Gyöngyösi Istvánról* van szó, ki a 17-ik században élt, s az akkori korának legnépszerűbb lantosa volt. A „*K. Közlöny*“, mellyből a lapok a kérdéses hirt átvették, közelebbi számában következő felvilágosítást hoz: a *Tordán* ünnepelt *Gyöngyösi tordai* lelkész volt, ki a mult század végén irt versei, minők: a „*Hóra és Kloska*“, a „*Tordai hasadék*“ stb. által lett ismeretessé. Igen helyesen tett volna a „*K. Közlöny*“, ha mindjárt e hirt eredeti közlése alkalmával szolgált volna a jelen fölvilágosítással. Annyi bizonyos, hogy a doig sokat vesztett közérdekeségéből az utólagos fölvilágosítás következtében.

+ (*Érdekes végrendelet.*) *B. báró Bécsben* mult dec. 12-én meghalálózván, több millióra menő vagyont és egy igen érdekes végrendeletet hagyott hátra, mellyben a ház gondviselőnek 150,000 forintot 14 nap alatt készpénzben kifizettetni rendelt; ezenkívül hagyott a komornyiknak 30,000, a házfelügyelőnek 10,000, a vadásznak 6000, a szakácsnénak 3500, a szolgálónak 2000 forintot stb.

+ (*Kőrösi Csoma Sándor*) híres magyar utazó Ázsiában levő siremlékének rajzát a „*Napk.*“ kiadni szándékozik. E photographrajzot a nevezett lapnak *Tóth József* színészünk engedte át, ki azt egy *Kalkuttában* utazó hazánkfiától kapta. Vajjon kimutatható-e hitelessége?

BOLDOG UJ ÉVET.

JANUÁRHÓ ÜNNEPEI.

A nagy Róma második királya, Numa Pompilius elfoglalta uralkodói székét 715-ben s uralkodott 672-ig. Ezen jeles fejedelem több tekintetben jó emléket hagyott hátra. Miután Romulust a római rege-tan szerint, Mars hadisten a magas égbe ragadta, a római trónon egy évig nem ült király, de ezután csakhamar megválasztották a sabin vérből származó Numa Pompiliust, ki bölcs és jámbor fejedelem volt. Kamena Egeriától oktatta behozta a római istenek tiszteletét; létet adott a pontifexeknek s madárjósoknak, kiknek tisztük volt, a madarak reptéből s azoknak mohó, vagy épen nem evéséből, minden nyilvános ügy eldöntésekor jósolni; ő hozta létre a flameneket, s a Vesta-szüzeket is. De a mi eszességét e fejedelemnek leginkább feltűnteti, az volt, hogy a naptárt, melly eddig nagyon hibás volt, megjavította, és az évet, melly Romulus alatt 10 hó volt, kettővel megtoldotta s így lett 12 hó egy évben, vagyis 355 nap. Ő nevezte el a hónapokat is, így Januárhót Jánus istentől. Már régen előtte, szokásba vette az emberiség, bizonyos napokon megszűnni a munkától és ünnepeket tartani, melly ünnepeken az isteneknek áldoztak, s azok tiszteletére vigalmakat s lakmározásokat rendeztek. Ezen isteneknek szentelt ünnepek később felette elszaporodtak, különösen a görögök- s rómaiaknál; mert ezek minden nagyobb hőst, sőt magukat a fejedelmeket is, ha nem isten, legalább félistenekül tisztelték, s tiszteletükre szintén ünnepeket szenteltek.

Később, midőn a keresztyénség terjedni kezdett, a pogány ünnepek néhányait maguk az első keresztyének is megtartották, ámbar mindig valamely szent, vagy vértanu tiszteletére, és ezen

eljárást az egyház ekkori fejei sem tilták, s pedig nagyon egyszerű okból; mert tudjuk azt, hogy az első keresztyének kezdetben, majd mind olyanok voltak, kik, mint felnőttek lettek keresztyénekké, következőleg némiképp ragaszkodtak is ősi szokásaikhoz, előljáróik pedig, úgy látszik, már akkor nagy Gergelyként vélekedtek, ki írja, hogy: „A pogányok ünnepeit lassan-lassan keresztyén ünnepekké kell átalakítani.“ Lássuk ezek után, némely ünnepek eredetének kezdetét, ezuttal január-hó ünnepeit.

I. Uj év.

Az év első napját a rómaiak Juno isten-asszonynak szentelték, ki a házasság, lakmározás s kevélység isten-asszonya volt; azért az athéniek e hónapot *Gamelion*-nak, lakodalmazó-hónak hívták. Ezen hónapban a római pogányok igen sok kicsapongást vittek véghez, mert szüntelen csak vigságban, dobzódásban tölték idejüket. — A legnagyobb visszaélések az első napon történtek, mikor illetlen tánczok, dözsölések, oktalan-állatok bőrébei öltözködések által stb. a jobb érzést sértő kihágásokat követtek el. Ezen nap a férfiak ruhát váltva az asszonyokkal, barangoltak fel s alá az utcákon. — Ezen rossz szokások a keresztyén vallásba is áttértek s kisebb nagyobb mértékben itt-ott egész a mainapig fenmaradtak, bár sokkal szelidebb alakban. Uj évkor most is majd mindenhol vendégségek és egyéb multságok tartatnak, ismerősök köszöntéseket mondnak egymásnak, ajándékok küldöztetnek és zöld fával, füvel különféle babonáskodások történnek. A kicsapongó rossz szokások ellen az egyház csakhamar felemelte sujtó pallosát, így a hónapot sz. Máriához kegyeletből, Boldogasszony havának nevezte el, s azt év első napján kezdetben meg is tiltá a keresztyéneknek pogánymódra ünnepeket, később pedig, hogy még inkább kárhoztassa e napon történő multságokat, böjtöt rendelt e napra. *Ambrosius* írja:

„Nos die isto jejunamus, ut ethnici intelligent ipsorum gaudia jejuniis nostris condemnari.“ (Bőjtölünk mi azon a napon, hogy megtudják a pogányok, mikép a mi bőjtünkkel az ő örömeiket kárhozzatjuk.) — Azon keresztyéneknek pedig, kik e napot pogánymód szerint ünnepezték, három évig bünbánatot kellett tartaniok. De később, midőn a keresztyénségben új nemzedék keletkezett, e nap szintén ünneppé lett, és pedig előbb mint Krisztus születésének 8-dik napja ünnepeztetett, 1090 óta mint Jézus körülméltetésének ünnepe szenteltetik meg. — Ez ünnep másképp Kis-Karácson nevet visel.

(Vége következik.)

Ipar, gazdaság, kereskedelem.

⊙ (A gyári bélyegek és jegyek átalma) iránt legközelebb megjelent törvénynek leglényegesebb pontjai a következők: 1) Minden iparüző biztosíthatja maga számára valamely általa tetszés szerint választott bélyeg- vagy jelnek kizárólagos s egyedüli viselésére jogot az által, hogy azokat az illető kereskedelmi kamaránál bejegyezteti. 2) A bélyeg az iparüzlethez s nem a személyhez van kötve; ezért minden olly iparüzletbeni utód, mellynek bélyege már be van jegyezve, a bejegyzést megújíttatni tartozik. 3) Azok, kik már jelenleg valamely bélyeg vagy jelnek birtokában vannak, 1859. június 1. elsőbbségi jogot élveznek, melly időpontig a bejegyzésnek meg kell történnie. Ha ezen határidő eltelt, s e közben a bélyeg nem jegyeztetett be, az elsőbbségi jog elenyészik s bárki másnak szabadságában áll a be nem jegyzett bélyeget sajátjává tennie, s annak birtokát minden jogi következménnyel, bejegyzés által magára átiratnia. 4) Valamely bélyeg vagy jelnek minden egyes alkalommal bejegyeztetéséért 5 ftnyi díj lefizetendő, melly a bejegyző kereskedelmi kamara pénzalapjába foly be. 5) A kereskedelmi s iparkamrák kötelesek tevékenységük ezen újabb ága számára egy saját hivatalnokot alkalmazni, ki az országos hatóságok részéről fölesketendő.

⊙ (A régi rómaiak gazdasági tudománya és a mai kor.) Illy czimű cikket hoz a „Falusi Gazda“ mult évi 51-ik száma, mellyből kitünik, hogy a rómaiak már a gazdasági tudományban olly fogást, eszmét ismertek, mellyet a mai kor találmányának vélünk lenni. Columella római író mondja, hogy a baromtenyésztés a földmiveléssel a legszorosabb viszonyban áll; a barmot legnagyobb részt a trágyakészítésért tartják, mivel a trágya a föld termékenységére legnagyobb befolyással van. Ez okból ki telek-gazdaságot folytat, a baromtenyésztéshez s istállózáshoz is kell értenie. — Cato római író pedig így okoskodik: Miben áll a jó földmivelés? 1-ör az állatok gondos ápolásában, 2-ör jó szántásban, 3-ör jó trágyázásban. — Plinius: a vegyület által igen sokféle föld fordul elő; a szívós agyag homokkal és márgával, a homok agyaggal javítandó. — Columella másutt: A felesleges nedvességet, nyilt vagy fedett árkok által kell eltávolítani; a fedett árkot 3 láb mélyre kell ásni, azután fél méter kövekkel vagy nagyszemű homokkal kitölteni avagy rőzsével, a kihányt földet így kell reá teríteni, a fölszint simára egyengetvén: (Ime az alagsóvezés eszméje.) A természetes nedvességű földön termelt széna jobb, mint a mesterséges rétöntés által növesztett. — Nagyobb jószágokon trágyakimélet tekintetéből váltogatva parlagon hagyatik a föld; a hol a tér csekélysége ezt nem engedi, ott a gabonafélék takarmány-félékkel váltogattnak s a megfogyatkozott erő trágyázás által pótolatik. (Ime a mesterséges takarmány-termesztés és váltórendszer eszméje.) — Ezekből látható, hogy a régi rómaiak kétezer évvel ezelőtt ismerték a baromtenyésztés s trágyázás fontosságát, a rétöntést, mesterséges takarmány-termesztést, a váltórendszert s az alagsóvezés egy módját stb.

Δ (Olly jó festő buzért állítottak elő) Szászvárosban, hogy Boroszlóban megvizsgáltatván, azt 25 száztoival találták jobbnak a szilézsiainál.

Δ (Krassómegyében) Binyis és Doklén falvak határában porcellán készítésre alkalmas agyagföld találtak. Igen ohajtandó volna, hogy hazai vállalkozók fölhasználják e körülményt gyár állítására, még mielőtt ezt idegenek észreveszik és nálunknál előbb hasznukra fordítják.

Mi ujság?

⊙ Gr. Szapárg József cs. kir. udv. tan. ur, a m. cs. kir. Főkormányzó-ság által a pesti nemzeti színház gazdasági ügyeinek vezetésére főnálló bizottságnak elnökségével lön megbízva.

+ (A bélyegjegyek) m. hó 14-én kelt pénzügyministeri rendelet szerint, a bélyegköteles okiratoknál mindig a tiszta papírra ragasztandók, s úgy irandók keresztül. Olly okirat, mellyre a bélyeg az írás megtörténte után ragasztatik, mint meg nem bélyegezett tekintendő.

+ (A nőegyleti bálók) a jövő farsangon januar 24. és feb. 7-ére vannak megállapítva, s a Lloyd termeiben fognak megtartatni.

+ (Munkácsy Flóra k. a. és Feleki Miklós.) színházunk jeles tagjai dec. 27-én d. u. 4 órakor tartották egybekelésüket a pesti ref. templomban, hol a szükséges szertartásokat Török Pál ref. lelkész ur végezte. Az esküvőt vig lakoma keresztül. Olly okirat, mellyre a bélyeg az írás megtörténte után ragasztatik, mint meg nem bélyegezett tekintendő.

+ (A Ferni testvérek) mielőtt távoztak volna körünkől, felebaráti szeretetüknek szép tanujelét adták az által, hogy a pesti jótékony nőegylet szegényei javára hangverseny adtak. E hangverseny dec. 23-án ment véghez a nemzeti színházban, s a nevezett művésznőkön kívül közreműködött benne Hollósy L-né, Ellinger, Füredi, mindannyi kedvenc tagjai színházunknak. Közönség nagy számmal jelent meg, s ritka élvezetben részesült.

+ (A dalárda) alapítása ünnepezték januar 6-án üli meg az „Európában.“

Δ (A kolosvári magyar színház) javára dec. 20-án rendezett előadás, összesen 825 pft. 15 krt. jövedelmezett. E rendkívüli jövedelmet a közönség részvéte hozta egybe. — Voltak, kik páholyaikért ez estén 25—50 pftot fizettek.

+ (Pesten már az emberek is szájkosarat keszenek viselni.) Ez a szájkosár, minővel a napokban több embert lehetett az utcán látni, a hideg nedves levegőt átszűri, s állítólag a gyenge mellű embereknek ajánlatos. Kaphatók e szerszámok Török József királyutcai gyógyszerházában. Bizony sybariták leszünk előbb-utóbb! Lassankint úgy elkényeztetjük magunkat, hogy végre kénytelenek leszünk üvegbura alá bujni. Ki még a levegőtől is fél, az legjobban teszi, ha szobájában marad, és — tollut foszt.

+ (A látványosságok szaporodnak fővárosunkban.) Alig hogy lerakodott közénk Kreuzberg állatsereglete, már egy panorámafélt kürtölnek a falragaszok, mellyben 164 színezett photographképet láthatni 30 új krajczárért, reggel 9 órától este 8-ig a „Fehérhajó“ vendéglőben. Ezzel egy időben érkeztek fővárosunkba a híres óriásnők Schubiger Mária és Ágota. Az első 23 éves s 6' 4" magas, a másik 20 éves, s 6 láb és egy hüvelykre nőtt. Hazájuk Sveicz. A „Tigris“ szállodában 24 vagy 12 pkrért megszemlélhetők. — Renz is fenyegetőzik, hogy februar végén meglátogat bennünket, s nemzeti színházunk tőszomszédságában, az e végre kicsinosítandó Beleznyarkerti cirkusban üti fel sátorát.

⊙ (A körmöcsi bányákban) a mult hetekben egy akna kigyuladt s három napig égett.

+ (Óriás körte.) Párisból írják a „Hölgyfutárnak“, hogy ott egy kolossalis nagy körte van kiállítva eladás végett, mellynek ára csak 120 frank. A párisi családok azonban — írja a levelező — nem veszik meg, hanem brilliroznak vele, t. i. 5—10 frankért kibérlik egy estére, s fölteszik az asztalra, hadd lássa a világ. — Már ha mutogatni akarják, jobb volna az ablakba tenni, ott több ember látná.

— H.-Böszörmény, dec. 19. (A névnapi lakomázások elhagyogatása.) Talán nyereségnek nézhetjük, hogy a sors csapásai által megértünk annyira, miszerint az épen olly oktan, mint káros névünnepek tartását nálunk az értelmes előkelőbbek elhagyni kezdik. Ha nem vennők is figyelembe, hogy a főlebbi és mult évben szük termékekkel, jégveréssel, jelen évben pedig borzasztó tüzvész és szárazság szülte anyagi inséggel küzdünk, a mellett egyéb terheink is vannak: legalább indíthat bennünket a névünnepek elhagyására megkezdett példák szerint azon körülmény, hogy nálunk sem nagy szükségben vagyunk a jó kávének, kik nem azt nézik, mi szivességgel kínálja a házi nő vagy gazda étkeit, miket többször konyhájának tartalmán tul is tetemes költséggel terjesztve szolgáltat, hanem megszámlálni képesek hány tál étel, süteményfaj stb. kerül föl az asztalra, holott korunkban tehetősek is meglegezesnek két tál étellel. Hát mi, inség lepte kisvárosiak, mért feszitenénk! Nem tiszta szivérzelmet tolmácsol, ki az ételek, italok, s estély vigalmától méri üdvözlője érdemeit, s ne rettenjünk meg a valószínű véleményétől, hogy lesznek önzők, kik a névünnepek elhagyásában megbotránkoznak; mert jobb korább hagyni fel e rosz szokással mint később, midőn már vagyoni állásunk miatta sokat szenvedett. — Zörgető.

⊙ (Pozsonyban az építés) 1846 óta bezárólag 1857-ig még lassabban haladt előre, mint Pesten. Ugyanis ez idő alatt Pozsonyban csak 50 új és 88 átépítés fordult elő, noha ez idő alatt a lakosság száma tetemesen növekedett, mellynek száma 1846-ban 29,572, 1850-ben pedig már 42,664 volt.

⊙ (A patkányok.) Bizonyos Schinder ur kiszámította, hogy a föld minden négyszög-mérfölde mintegy fél millió patkány által, és így az egész föld 140 ezer milliárd patkány által van aláaknázva.

(A Bakonyerdőségben) igen sok vaddisznó mutatkozik; 30—40 darabból álló falkákban járkálnak. Sok vadász szeretne most Bakony vidékének lakosa lenni.

+ (Egy kellemetlen tévedés helyreigazítása.) Lapunk egyik közelebbi számában olvasható, hogy Szegeden a szini ügy iránti részvét közel áll a fagyponthoz stb. E körülményre nézve az igazság érdekében meg kell jegyeznünk, hogy az idézett sorok nem Szegedről, hanem Szabadkáról értenődök, melly tévedést tollhibából történtnek kérjük tekintetni. E hibát ezuttal helyrehozni annál inkább hajlandók vagyunk, mert Szeged derék polgárai nemcsak meg nem róhatók; sőt dicséretet érdemelnek azon lelkes pártoláért, mellyet az ott működő Szabó társulata iránt folyvást tanusítanak, Ugyanis, mint egy szegedi tudósító soraiból értesülünk, Szabó színtársulata bérllet utján az egész téli időszakra biztosítva van, havonként 18 előadással, minek folytán martius végeig mintegy 5765 pft. foly be a társulat pénztárába. Ohajtjuk, hogy más városok is mintaképül válaszzák maguknak e tekintetben a lelkes szegedieket!

— (Köszönet-nyilvánítás.) Sár-Bogárd, dec. 26. 1858. A sár-bogárdi reform. egyház elemi iskolája számára az egyház buzgó tagjai által önkényes adakozás utján alapított könyvtár részére t. cz. Ráth Mór és Magyar Mihály pesti könyvtáros és kiadó urak összesen 41 darab igen becses könyvet ajándékoznai szivesek voltak. Midőn a fent tisztelt könyvtáros uraknak e nemes tettét a hálaérzet ösztönöz nyilvánosságra hozni, nem mulaszthatom el, hogy egyszersmind szives köszönetemet ne nyilvánítsam azon férfiak tiszteleire méltó szivességeért, kik a nevezett egyház körén kívüliek közt elsőik áldozatot hozni azon ügy oltárára, melly ügynek a közértelmesedés, s ennek alapján a közérkölsősödés magasztos feladata és végcélja. Fogadják a fent tisztelt könyvtáros urak én általam mind azon jók forró köszönetét, kik őket e tettükért mindenkor tudják és fogják is becsülni! — Sallay Pál, iskolafelügyelő.

Levelezés.

Debreczen, 27. december. (A vasut és távirda köréből két tény.) Karácson másod napja olly langyos levegővel köszöntött be, mintha tavasz előpostája akart volna lenni; — a néhány nap előtt leesett hó, mely még az ünnep első napján ártatlan színében ragyogott, teljesen elenyészett. — Annyi ember is nyüzsgött a fő-utca burkolatán, hogy minden négyeseg öltre egy embert lehetett számítani, a mi körülbelől 5000 sétálóra megy. Ma már sűrű eső hull alá, a mezei gazdák nem kevés öröme.

Ugyan kérem, ha én tisztelt szerkesztő urnak debreczeni makrapipát, aczélt, kovát, taplót, s dohányzsacsokót (mint most divatban van) küldenék vasuton, de nem tudósitanám postán külön levélben, — megizennék-e a pesti indóháztól, hogy e tárgyak megérkeztek s tessék értök küldeni? — én azt hiszem, igen; — de ha szerkesztő ur küldene nekem valami pesti ritkaságot, s külön levélben nem tudósítana, — nekem ugyan a debreczeni indóháztól nem izennének semmit; sőt — ha mégis megsugná valaki, hogy számomra a vasuton valami érkezett, s kimennék érte: ide adnák ugyan, de a raktárbért azon időről, míg az ott hevert megfizetném velem, s ha nekem állana feljebb s kérdeznem merném, hogy miért nem küldtek róla értesítvényt, még fentebb hangon azt felelnék, hogy majd bizony, — az is a dolga a vasuti szolgának, hogy házról-házra járjon! — egyszerűen álmodja meg, a ki valamit vár, s idejében menjen érte.

Hátha én Papp Albertnek távirdán valamit izennék, ez izenetet Papp Ádámnak szokták átadni Pesten? bárha Ádám szabódik, hogy ő nem Albert hanem Ádám. — Itt megtöriénik, hogy Sámuelnek izennek Pestről, s itten Salamonhoz viszik az izenetet; ez azt mondja, hogy ő nem Sámuel, hanem Salamon, és így nem neki szól, aztán még a háza numerusa is más; — de ez a távirdai szolgának mindegy, neki nem az a dolga, hogy ide-oda ügyeljen, s reá erőszakolja Salamonra a Sámuelnek szólott izenetet. Sámuel aztán álmodja meg, hogy neki szólott volna az a drótposta. — Ezen két tényvel csak azt akartam mondani, hogy nem ártana kissé szigorubbantannézni, ha vajjon az illető szolgák hiven teljesítik-e kötelességeiket, — mert az illy tények a vállalatok hitelét egyáltalában nem emelik. △

Pótléksorok a debreczeni levélhez. Igen tisztelt △ jegyű debreczeni levelezőnk szives elnézését, bocsánatát vagyunk kénytelenek kikérni, hogy levele az azon részét, mely amaz elhírhedett debreczeni dalidóhoz, alias cigány-lakodalmi-akademiához szolgáltat bővebb és nem kedvező adatokat, egészen elhagyjuk — bár mult számunkban ezek közlését félig meddig megígértük. Nem akarjuk az újévet civódással kezdeni, mi különben sem kenyerünk, s reméljük, az illetők, kik az első mámorból felocsudva, máris higgadtabb lélekkel nézik az elhamarkodott expeditiót, nem fognak okot szolgáltatni, az elhallgatottak elmondására. Ez által, ugy hiszszük, bizonyosság is adjuk, hogy sokkal inkább szívünkön hordjuk a magyar irodalom s írók becsületét, mint azok, kik nagy szavak és czélok álarcza alatt semmi eszköztől nem ijednek vissza privát speculatiók elérésére. Tisztelt debreczeni levelezőnknek mentegőzésére, szavainak igazolására nincs a fenforgó tárgyban szüksége, azon nyers levélre sem kell felelnie, melyet ellene a „Napkeletben“ állítólagosan Debreczenből intéztek. Mert miről is van tulajdonképen szó? — Debreczeni levelezőnk nem látta helyénvalónak, hogy magyar írók, még pedig „országos híreik“, cigánylakodalmi tiszteletére, s nem valami jótékony czélra, vagy hogy (ha úgy van, a mint volt) magyarán kimondva, nem saját javukra hirdettek nyilvános fellépést s a magyar írók „költészeti remekei“ nek elszavalását; s nem tartja most sem helyénvalónak, hogy A. B. C. urak, kiket különben is ismernie kellene a közönségnek, egy olyan, bár a maga nemében kitünő, cigányzenész karján lépjenek a közönség színe elő, jól magyarul: aufferolassák magukat, a ki azon városban szintén idegen, s kinek illy superioritását nem szereti látni a szellemi érdekek, a nemzeti irodalom bajnokaiért lelkesülni akaró közönség. E részben levelezőnkkel együtt érzett és gondolkodott minden értelmes, a meztelen naturalistaságnál többet ohajtó magyar ember. — Mert a cigánycultusnak is vannak határai. A ki ebben aristokratikus gögőt lát, a kinek ezt még bővebben kell magyarázni, annak nemcsak magasabb hivatásról, de társadalmi convenientiáról sincs

fogalma. Csupán annyit kell még elmondanunk, hogy d-i levelezőnk, ki maga is nem egyszer jelent már meg vonóval kezében, még pedig cigányokkal együtt is, nyilvános előadásokon, de *köszélokra*, — hogy ő mind az öreg Bokát, mind a fiatal Patikárus Ferkót, s akármeddig jeles cigányzenészt, a miért megérdemlik, sokkal inkább tudja is, akarja is becsülni, mint azok, a kik általok mutattatják be magukat, s azután — no de egy szó, mint száz: bocsásson meg a mi érdemes debreczeni tudósítónk, hogy levele nének polemikus részét — propter bonum pacis — jónak láttuk elhagyni.

Vahot Imre urat pedig kérjük, ne kívánja tőlünk bővebb magyarázatát annak, mit értünk mi az irodalmi „cigánykodás“ alatt. Szükség esetére azzal is szolgálhatunk. Addig is ajánljuk figyelmébe ennek egy csekély és a többihez képest igen ártatlan példáját, melyet kiolvashat azon „Nyilatkozatból“, a mely lapunk mai számának „Nyílt tér“ rovatában foglaltatik.

Egyveleg.

— („*Damokos uram*.“) Vas megye északi szélén, Magyar-Gencsen lakik e néven — mint egy ottani érdemes tudósítónk írja — egy igen különös ember, ki megérdemli, hogy róla egy kis említést tegyünk, mert ő tanulatlan léteire olly ügyes sebész-orvos, mintha a chirurgiát és annak műtételeit valamely tudós egyetemen látta és tanulta volna. De biz ő azt nem látta, nem is tanult senkitől, hanem csak önmagától és az áldott természetétől. Nem is járta ő sehol az orvosi egyetemek füvészkertét; és még is tudja, ismeri a legspeciálisabb füvet és gyökeret; azokat maga felkeresi, elkészíti, és patientei szükségleteihez képest felhasználja, rendszerint óhajtott sikerrel. Hirneve az egész felvidéken el van terjedve, és gyógyítási működéseiből nem fogynak ki a lába-keze-törött szenvedők. Számátalanak *Damokos* Ferencznek köszönik sérült vagy törött tagjaiknak épségre állíttatását. Elhordozzák őt lakhelyéről messze tájakra is, hol t. i. testi nagy sérülések történnek. Jelenleg feszült figyelemmel várja a közönség ezen természeti orvosnak azon kuráját, melyre elvitetett Répcze mellé egy főrangú egyéniséghez, ki minap Sopronból négyes fogaton haza kocsizván, a gyeplőt saját kezeiben fogta, és szerencsétlenül elkapatva, lábát törte. Rögtön Bécsből hozattak le a legügyesebb sebész urak, magyar lovagiassággal vendégeltetve és bőkezűen jutalmaztatva: de a kik műtételeikben, — minden velük hozott szerek mellett is, — nem boldogulván, istennek szent hírével hazájokba visszabocsáttattak. Ekkor az urasági hintó kinyargalt, a magyar-gencsi dilettans orvosért. Ez megérkezvén a szenvedőhöz, a tett vizsga után kijelenté, hogy az összezuzott csontok rozsul lettek összeillesztve; és elmondá azt is, hogy ő milly föltétel alatt (mint *conditio sine qua non*), fog csak a gyógyítáira ajánlkozni, t. i. hogy a félig meddig már összeforrasztott lábat ő újra fogja eltörni, és ugy helyesen gyógyítani. A nagy beteg, alája vetette magát a heroicus műtételnek, mely óta foly a gyógyítási kétes munka. Kiváncsiak vagyunk az eredményre a elvárjuk az illető tudósítást. Egyébiránt *Damokos uram*, — mint az ottani vidékiek e férfit egyszerűen czimezni szokták — nős, gyermeke, és jelenleg mintegy 50 éves lehet. Korábban szövő-takács mester volt; de most már kézi mesterségéről lemondott, a szövőszéknek örökre bucsut adott, és derék fiaira hagyta.

+ (*As antwerpi Lloyd*) kimutatása szerint október hóban mindössze 219 hajó, köztük tiz gőzös sülyedt el, három egészen elégett. New-Yorkban a hajók elsülyedéséből eredt kár február, martius és april hóban majd 16 millió frankra rugott. Aprilban tiz észak-amerikai gőzös veszett el, melyek közül öt elégett.

+ (*Svédországban a zene iránt*) hajdan olly idegenkedéssel viseltettek, hogy a ki zenével foglalkozott, becstelennek tartattok; sőt 1523-ban egy törvény is jelent meg, mely a nemes művészet gyakorlását halálos büntetés alatt tiltotta meg. Ha a történet e tekintetben hiteles adatokkal nem szolgálna, bajosan hihetnénk el illyesmit olly országról, mely Lind Jennyt és Ole Bullt szülte a világnak.

+ (*A gőz, mint tüzoltó szer.*) Dr. Dujardin egy beszédében, melyet az „Austria“ gőzös elézése felett tartott, figyelmezteti a gőzgépvezetőket, hogy a gőz egyik legjobb tüzoltó szer, s hogy az elégett „Austria“ gőzöst kapitánya igen kényelmesen megmenthette volna, ha a gőzt az égés helyére parancsolta volna vezetetni.

Színházi napló.

Vasárnap, dec. 26. „*Szökött katona*.“ Eredeti népszínmű 3 felv. Irta Szigligeti.

Hétfő, dec. 27. „*Robert és Bertrán*.“ Vigballet 3 felv. 5 képen.

Kedd, dec. 28. *Köszeghi Károly* javára: „*Ördög Robert*.“ Opera 5 felv. Zenéjét szerzette Meyerbeer.

Szerda, dec. 29. Másodsor: „*A szerelem gyermeke*.“ Színmű 4 felv. előjátékkal 1 felv. Irta *Dumas Sándor*, ford. *Feleki Miklós*.

Csütörtök, dec. 30. „*Egy nő, ki az ablakon kiugrik*.“ Vigjáték népdalokkal és tánczczal 3 felvonásban. Scribe után magyar színpadra alkalmazta *Somolki Ferencz*.

Szerkesztői mondanivaló.

4217. **Porcsalma.** A régiebb tárgyra nézve magánlevélben szándékozunk válaszolni, ugy szintén a lapunknak szánt újabb küldeményt illetőleg. — Az eltévedt számot pótoltuk.

4218. **Duna-Almás.** Simon Pál mérnök urnak. Köszönettel vettük azon 3 darab régi ezüst pénzt, melyek 1858 évi augusztus havában veszprémmegyei Cseryne helység határának keleti részén egy mézsköbányában fejtes alkalmakor találtak. Ohajtása szerint át fogjuk adni a N. Muzeumnak s akkor bővebben is megismertetjük.

4219. **Nyir-Bátor.** O. P. — A korábbi bécsi közleményt, ígértünk szerint, használni fogjuk. Kár hogy az újabb küldeményhez nincsenek rajzok mellékelve, de később talán így is boldogulunk vele.

4220. **Szatmár K. S.** — A „Dongó“ kiadója kinyilatkozta nem régiben lapunkban is, hogy a munkát az év végére okvetlen közrebocsátja. Várjunk hát kissé.

4221. **Salfa. Sz. J.** — Isten áldja meg ön nemes buzgalmat, szívükből ohajtjuk. Köszönjük a szives figyelmet.

4222. **Roff. É. V.** — Az „árva fiut“ nem ígértük közölni, a „romok“ következni fognak. Legyen békeség közöttünk; bizony nem tehetünk róla, hogy néha nagy próbára teszszük egyes dolgozó társaink türelmét. Sok körülmény uralkodik rajtuk.

4223. **Jénaba. T. F.** — Boldog új évet a jénai magyar theologusoknak. A küldött 5 tallér értéke 7 ft. 30 kr. pp. Lapjaink félévi ára 4 pft., a postabér Jénáig 52 számért (V. U. és P. U.) 2 ft. 30 kr. pp. összesen 7 ft. 30 kr., át fogja ön látni, hogy a küldött összegből a másik megrendelt lapra, legjobb akarattunk mellett sem jutott.

4224. **Dugoszello. K. S.** — Igen örvendünk, hogy ön ohajtását a Taileriák rajzát illetőleg olly hamar teljesíthetjük, vagyis hogy ön kívánsága a mi intézkedésünkkel találkozik.

4225. **B. Csaba.** Baranyay M. urnak. — A 3 pthoz kérünk pótlólag még 1 pftot beküldeni, lapjaink félévi ára 4 pft. levén. (kiadóhiv.)

4226. **Tótfalu. R. M.** köszönet a leíró szövegért, bár kissé bővebb volna.

4227. **Nagy-Dém.** A kézirat megkerült; irományaink közé volt temetve. A példány meg van rendelve, a többi iránt sziveskedjék ön annak idejében rendelkezni.

4228. **Zörgető.** Az ígéret teljesítését kérjük.
4229. **Kolozsvár.** q. Észrevételei lapunkat illetőleg sok részben igazak; elismerjük; de azt is bebizonyíthatnók önnök, hogy a mint a mulasztás vádja nem terhelhet minket, úgy jövőre nézve kellő intézkedések e részben is meg vannak téve. Igen szívesen fogjuk venni, ha e czélunkban ön is gyamolítand.

4230. **Eperjes.** G. — Nem közlünk rébuszokat. A jelen alkalmi rébusz későn érkezett az év végére. De tartalmának czírá volta s hibás magyarsága miatt különben sem volna másutt sem közölhető. Kár a derék rajzokért.

4231. **Szent Péter.** P. G. — Az ajánlott tárgyak lapunkban helyet foglalhatnak; minden az előadástól s kidolgozástól függ.

4232. **Felesuth.** L. L. — A pénz s iromány megérkezett. Szívesen közlünk ily a kertészre s gazdára egyformán hasznos, de természettudományi tekintetben is érdekes cikkeket.

4233. **Hosszurét.** Sz. Gy. — Nem feledékenység, hanem a hely eltévesztése volt oka a késelemnek. Azonnal elintéztük a dolgot. Az új küldeményt még nem olvashattuk el, de nem kételkedünk.

4234. **Újévi köszöntéseket** egy kocsikással kaptunk, de valamennyi nem ér egy „mondanivalót” Legjobb ez:

„Legyen pénztünk, egészségünk,
Borunk, buzánk fölőleg,
A jólétnék szent sövénye
Kerítsen be korőslég.
S ha meghalunk, a menyország
Ajtaja tárva légyen.
Amde kívánczok vissza,
A ki oda bemegyén.”

(A két utolsó sort * alatt így kommentálja szerző: „Azaz oly jó dolga legyen a magyarnak, hogy még a mennyországból is visszakívánczozzék.” E kommentár valóban nem volt felesleges.)

Ime egy másik:

„Oh niév, ki jővél gyorsan nyerítő paripádon,
S meglepe bennünket szép fiatal korod is:
Légy kegyes irrántunk, s hallatlan bőkezű is légy,
Hogy legyen enni elég, hogy legyen inni de sok.”

(Minket is meglepe „szép fiatal korod” is.)

Nyílt tér. *)

Tisztelt szerkesztő ur! Bizalomteljesen kérjük fel t. szerkesztő urat, méltóztassék az alább olvasható s a debreczeni helv. hitv. főiskolai tanuló

*) E rovatban közölt cikkeikért csupán a sajtóhatóság irányában vállal felelőséget a Szerk.

ifjuság nevében és megbizásából kelt nyilatkozatot a „Vasárnapi Ujság” hasábjain kinyomatni; kívánván tőlünk e nyilatkozatot az igazság és saját becsületünk:

Nyilatkozat. A „Napkelet” 50-ik számában a 797-ik lapon **Vahot Imre** ur, szólván a debreczeni dalidóról és az azt megelőzött és követett dolgokról, ezt mondja: „a collegiumbeli tanuló ifjuság küldöttséggel nyilváníta irántunk **vonssalmát** (az eredeti orthographia szerint) és jóindulatját.” — Az igazság érdekében ezennel kinyilatkoztatjuk a debreczeni tanuló ifjuság nevében, hogy az **Vahot Imre** urnál küldöttjei által **nem tisztelkedett.** Debreczen, dec. 22. 1858. — **Szarka Boldizsár, senior. Szeremley József, contra-scriba.**

HETI NAPTÁR.

Hó- és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-oros naptár	Nap-		Izraelit. naptár	Hold-		
			kelet	nyug.		kelet	nyug.	
Január			Dec. (ó)		Tebeth			
2 Vasárnap	B Makár.	B Béla	21 Juliana	7 48	4 20	26	6 56	2 18
3 Hétfő	Genoveva sz.	Dániel	22 Anasztazia	7 48	4 22	27(San.b.)	7 46	3 18
4 Kedd	Titus püsp.	Izabella	23 10. vért.	7 48	4 23	28 Sad.k.	8 26	4 16
5 Szerda	Telesfor pápa	Sim. St.	24 Kar. bt.	7 47	4 24	29	8 55	5 24
6 Csütört.	Sz. 3 király	Vizker.	25 N. Kar.	7 47	4 24	1 Sebat	9 20	6 33
7 Péntek	Niketás püsp.	Luczián	26 BA. elj.	7 47	4 25	2 Dávid	9 40	7 42
8 Szomb.	Szörény apát	Erhard	27 István v.	7 47	4 27	3 Sab.	9 56	8 51

Holdnegyed: ● Ujhold 4-én 6 óra 42 perczkor reggel.

TARTALOM.

Tinódi Sebestyén (képpel). Vass József. — Az új haza. Kovács Gyula. — Villám Bandi, a rengeteg fia. Népies elbesz. Erdélyi József. — A Tuileriák kertje, palotája s a Louvre Párisban (képpel). — László Károly levelei Amerikából I. — **Tarhaz:** Irodalom és művészet. Egyházi és iskolai hírek. Közintézetek, egyletek. Vegyes hírek. — **Új évi melléklet:** Januárhó ünnepei. — Ipar, gazdaság, kereskedés. Mi ujság? Levelezés. Egyveleg. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Nyílt tér. Heti naptár.

Felelős szerkesztő: Pákh Albert (lak. uri-utca 12. sz.)

Előfizetési felhívás a

VASÁRNAPI ÚJSÁG

és

POLITIKAI UJDONSÁGOK

1859-dik évi folyamára.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok keletkezésök óta minden évben egy-egy új javítást, bővítést mutattak be. A haladás ezen elvének most is hívei maradunk, s a jövő évben is folytonos tökéletesülésre fogunk törekedni. Azon leszünk, hogy olvasóinknak minél gyakrabban kedves meglepetéseket szerezzünk.

Szerkesztői irodánkban a legbecsesb közlemények várják a kiadást. Képeink és rajzaink nagy számát és változatosságát különösen ki kell emelnünk. Külföldi szerkesztőségekkel tett összeköttetéseink minden nevezetes világesemény gyors közzétételét teszik lehetségessé. Hazai tárgy eredeti képeink mindig nagyobb tökélyt tanusítanak, s e részben jelenthetjük, hogy **JÓKAI MÓR** most folyó „Regényes kóborlások” című uti rajzának bevégezte után a jövő év folyamában adandó nagyobb e tárgy közleményeinek lesznek: **vasmegyefi.** — **aldunai.** — **több erdélyi.** — **középponti kárpáti stb. képsorozatok,** mint szintén:

„Fehérhegységi utiképek”

(a jelen évfolyamban megjelent „Csallóközi utiképek” szép tollu és tudós szerzőjétől).
A természettudományoknak különösen az ipar és gazdaság körébe vágó külön-

menű új tüneményeit; a **történelem** és **népisme** egyes tárgyait feltűntető cikkeik és rajzok szakadatlan sorozata fogja követni.

A mi lapjaink szépirodalmi és mulattató részét illeti, van szerencsénk jelenteni hogy rendes és állandó munkatársunk

JÓKAI MÓR

közkedvességű tollából jövő évre is több beszélyt hozandunk, névszerint egy nagyobb történeti beszélyt Buda várának visszavétele korából e czim alatt:

„Az utolsó budai basa.”

Az országos hírű, kifogyhatlan humoru **Kakas Marton** ezúttal is bőven látandja el rendes rovatait, s állandó híve marad kedves szülőföldének, a Vasárnapi Ujságnak.

A **Politikai Ujdonságok** heti krónikája azon szakavatott, értelmes és élénk előadása toll műve lesz, mely a lefolyó évben közelismerésre talált.

A szerkesztés és kiállítás gondja alulírottak között fog megoszolni.

Előfizetési feltételek:

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok (Buda-Pesten házhoz hordva vagy vidékre postán küldve)

előfizetési ára: Egész évre (januar—decemberig) **8** frt. pengő, vagy **8** frt. **40** kr. uj pénzben. — Fél évre (januar—juniusig) **4** frt. pengő, vagy **4** frt. **20** kr. uj pénzben.

A legújabb kibocsátott legfelsőbb rendelet szerint a nem politikai lapokra, s így a Vasárnapi Ujságra is, kiterjesztett a bélyegdíj, azonban a Politikai Ujdonságok bélyegilletéke felére szállíttatván, az előfizetési árak a két lapra nézve a régiéik maradnak.

A pénzes levelek bérmentes küldése kéretik. — Tíz előfizetett példányra egy tiszteletpéldánnyal szolgálunk.

Heckenast Gusztáv, kiadó-tulajdonos.

Pákh Albert, felelős szerkesztő.